

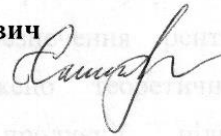
31
06.06.2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ ТА СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ

**КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА МАРКЕТИНГОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

Сікорський Олексій Іванович
(студент групи ПБ-8К)

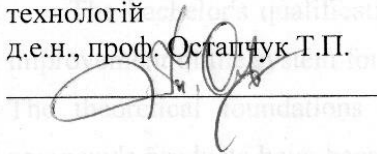

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

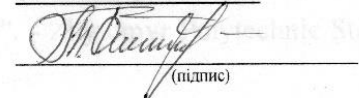
**РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇЇ
ПІДВИЩЕННЯ**

(представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

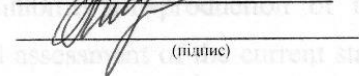
Допущено до захисту
протокол № 5
від 03.06.2024
зав. кафедри менеджменту,
бізнесу та маркетингових
технологій
д.е.н., проф. Остапчук Т.П.

Керівник роботи:
ст. викл. Біляк Т.О.

(підпис)

Рецензент
к.е.н. доц. Вигівська І.М.

(підпис)

Житомир, 2024

Анотація

Сікорський О.І. Рентабельність виробництва продукції та шляхи її підвищення. – Рукопис.

Бакалаврська кваліфікаційна робота представлена на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Державний університет «Житомирська політехніка», Житомир, 2024.

У бакалаврській кваліфікаційній роботі розглянуто особливості обґрунтування та удосконалення системи забезпечення рентабельності виробництва продукції підприємства. Досліджено теоретичні основи забезпечення рентабельності виробництва продукції підприємства. Представлена аналітична оцінка сучасного стану та напрями підвищення рентабельності виробництва продукції підприємства.

Ключові слова: рентабельність, виробнича діяльність, рентабельність виробництва продукції, ефективність, резерви підвищення рентабельності.

Annotation

Sikorsky O.I. Profitability of production and ways to increase it. - Manuscript.

The bachelor's qualification work is submitted for the Bachelor's degree, field of knowledge 07 "Management and administration" of specialty 076 "Entrepreneurship, trade and stock exchange activity". - Zhytomyr Polytechnic State University, Zhytomyr, 2024.

The bachelor's qualification thesis examines the features of substantiation and improvement of the system for ensuring the profitability of the company's production. The theoretical foundations of ensuring the profitability of production of the company's products have been studied. An analytical assessment of the current state and directions for increasing the profitability of the company's production are presented.

Keywords: profitability, production activity, profitability of production, efficiency, reserves for increasing profitability.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Економічний зміст та значення рентабельності виробництва продукції підприємства.....	7
1.2. Фактори впливу та процес забезпечення рентабельності виробництва продукції підприємства	14
1.3. Методичні аспекти оцінювання рентабельності продукції підприємства ...	23
1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері рентабельності виробництва продукції підприємства	32
Висновки до розділу 1	39
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТОВ «СКЛОРЕСУРС»	41
2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства.....	41
2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства	49
2.3. Аналіз сучасного стану формування рентабельності виробництва продукції підприємства.....	57
2.4. Напрями підвищення рентабельності виробництва продукції підприємства.....	68
Висновки до розділу 2	76
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ.....	ПОМИЛКА! ЗАКЛАДКУ НЕ ВИЗНАЧЕНО.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасному конкурентному бізнес-середовищі, забезпечення високого рівня рентабельності виробництва продукції стає важливою стратегічною метою для будь-якого підприємства. Підтримка ефективності виробництва необхідна для збереження конкурентної переваги та здатності адаптуватися до змін у ринкових умовах. Висока рентабельність виробництва є ключовим чинником успіху і визначає фінансову стійкість підприємства в довгостроковій перспективі. Вона забезпечує можливість інвестування у подальший розвиток, дослідження та впровадження нових технологій. Висока рентабельність також забезпечує можливість залучення додаткових інвестиційних ресурсів на розвиток і розширення бізнесу.

Для забезпечення конкурентоспроможності на ринку необхідно впроваджувати ефективні стратегії управління виробництвом та оптимізувати виробничі процеси. Ретельний аналіз виробничих показників та постійне вдосконалення системи управління дозволять забезпечити оптимальний рівень витрат та максимізувати прибутковість. Набуття і підтримка високої рентабельності виробництва є вирішальним завданням для підприємства незалежно від його розміру та сфери діяльності.

Актуальність дослідження проблеми формування рентабельності виробництва продукції підприємства визначається необхідністю забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності на ринку. Рентабельність є ключовим показником ефективності діяльності підприємства і визначає його здатність до виконання стратегічних цілей та завдань. Дослідження цієї проблеми дозволить виявити потенційні шляхи оптимізації виробництва та підвищення його рентабельності. Розуміння факторів, що впливають на формування рентабельності, є важливим для розробки ефективних стратегій управління та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Окремі аспекти дослідження сутності та процесів формування

рентабельності виробництва господарюючих суб'єктів вивчали такі провідні зарубіжні та вітчизняні науковці, як М. Алле, В. Батрасов, А. Борисов, В. Геєць, П. Друкер, О.Олексюк, В. Паретто, В. Петті, Т. Пітерс, С. Покропивний, В. Прядко, Б. Райзберг, І. Прокопенка та ін. Проте варто зауважити, що і надалі перебувають у дискусійному полі питання щодо шляхів підвищення та розвитку рентабельності виробництва продукції на підприємстві.

Зазначене обумовило вибір теми, постановку мети та завдань бакалаврської кваліфікаційної роботи. Обрана тема повністю відповідає проблемам напряму підготовки за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Метою бакалаврської кваліфікаційної роботи є узагальнення та подальший розвиток теоретико-методичних засад формування, а також визначення напрямів підвищення рентабельності виробництва продукції ТОВ «Склоресурс».

Поставлена мета обумовила вирішення наступних **завдань**:

- вивчити економічний зміст та значення рентабельності виробництва продукції підприємства;
- дослідити фактори впливу та процес забезпечення рентабельності виробництва продукції підприємства;
- узагальнити методичні аспекти оцінювання рентабельності продукції підприємства;
- вивчити нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері рентабельності виробництва продукції підприємства;
- провести організаційно-управлінський аналіз діяльності підприємства
- здійснити діагностику фінансово-економічного стану підприємства;
- провести аналіз сучасного стану формування рентабельності виробництва продукції підприємства;
- розробити напрями підвищення рентабельності виробництва продукції підприємства.

Об'єктом дослідження у бакалаврській кваліфікаційній роботі виступає процес забезпечення рентабельності виробництва продукції підприємства, **предметом** – теоретичні, методичні та прикладні засади забезпечення рентабельності виробництва продукції підприємства.

Методи дослідження. Методологічні прийоми дослідження використовуються у вигляді наступних методів дослідження: загальнонаукові методи, аналіз і синтез, дедуктивний метод та індуктивний метод; методи порівняльного, проблемно-ситуаційного аналізу; логічний метод, метод кореляційно-регресійного аналізу та інше. Вони використані для визначення сутності досліджуваних питань та повноти їх розкриття.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативні документи, вітчизняна та зарубіжна література, періодичні видання, довідкова література, матеріали досліджуваного підприємства.

Практичне значення отриманих результатів. На базі розрахунку фінансових коефіцієнтів надана оцінка рентабельності виробництва продукції ТОВ «Склоресурс». Оцінено перспективи і шляхи покращення виробничої діяльності ТОВ «Склоресурс». Описана та застосована методика проведення ґрунтовного факторного аналізу рентабельності виробництва може бути використана на практиці під час оцінки діяльності як міжнародних, так і національних компаній.

Структура та обсяг бакалаврської кваліфікаційної роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Основний зміст роботи викладено на 86 сторінках друкованого тексту. Робота містить 23 таблиці та 10 рисунків. Список використаних джерел налічує 73 найменування. Робота містить 6 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічний зміст та значення рентабельності виробництва продукції підприємства

В сучасних умовах забезпечення ефективної та рентабельної діяльності підприємств - це ключовий аспект сучасного бізнесу, який визначає його конкурентоспроможність та стійкість на ринку. Перш за все, ефективна діяльність підприємств забезпечує їхню здатність до досягнення стратегічних цілей та місії, враховуючи поточні ринкові умови та конкурентний тиск. Напрацювання ефективних процесів і процедур є необхідним для зниження витрат та оптимізації ресурсів, що дозволяє підприємствам підтримувати прибутковість та забезпечувати сталість фінансового стану. Крім того, ефективна діяльність підприємств сприяє підвищенню якості продукції та послуг, що є ключовим фактором для задоволення потреб споживачів та збереження їх лояльності [2].

Надійне управління ризиками і забезпечення безпеки праці є невід'ємною частиною ефективної діяльності, сприяючи створенню сприятливих умов для розвитку бізнесу. Крім того, ефективна діяльність підприємств є важливим елементом сталого розвитку, оскільки вона дозволяє зменшити негативний вплив на навколишнє середовище та оптимізувати використання природних ресурсів. Забезпечення ефективної діяльності підприємств є також ключовим фактором соціальної відповідальності бізнесу, оскільки це сприяє створенню робочих місць, розвитку спільнот та підтримці соціальних програм. Враховуючи швидкі темпи технологічного розвитку, ефективна діяльність підприємств також передбачає постійне вдосконалення та інновації в усіх аспектах бізнесу [15, с.225].

В цілому, забезпечення ефективної діяльності підприємств є важливим

завданням, яке вимагає комплексного підходу, постійного аналізу та адаптації до змін у бізнес-середовищі.

Один з ключових показників успішності та ефективності діяльності підприємства - це його рентабельність. Прибуток, як відомо, є абсолютним показником фінансової діяльності, проте його важко використовувати для порівнянь у різних часових та просторових рамках. Тому аналітичні звіти часто базуються на показниках рентабельності, які враховують відносність фінансових результатів та ефективності підприємства. Рентабельність є важливою мірою фінансового здоров'я підприємства і показує його здатність генерувати прибуток від вкладених ресурсів. Забезпечення необхідного рівня рентабельності є важливою умовою успішного функціонування підприємства в умовах конкурентної ринкової економіки, тому важливо знати як власну рентабельність конкретного підприємства, так і загальний рівень рентабельності в економіці країни [33].

Сума прибутку, яку отримує підприємство, має велике значення у вимірі його економічної активності. Однак цей показник сам по собі не може повністю охарактеризувати рівень ефективності його діяльності. Навіть за однакових умов, підприємство з більшим капіталом або використанням більшої кількості ресурсів може здобувати більшу суму прибутку, завдяки великим обсягам виробництва і реалізації продукції або послуг.

Рентабельність виробництва виражається через співвідношення прибутку до поточних витрат або вкладеного капіталу. В широкому розумінні рентабельність вказує на прибутковість виробництва загальної продукції або окремих її видів, прибутковість підприємств та організацій як суб'єктів господарської діяльності, а також дохідність різних секторів економіки [44, с.9].

Рентабельність - це показник, який прямо пов'язаний з прибутком, але вона не зводиться до простого виміру абсолютної суми отриманого прибутку. Рентабельність визначається як відносний показник, що відображає рівень прибутковості підприємства та вимірюється у відсотках [52, с.23].

Серед науковців немає єдиної думки трактування поняття рентабельності,

тому, на наш погляд, важливим є різнобічне дослідження цього поняття. Окремі наукові підходи щодо визначення якісного змісту «рентабельності» представлено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Наукові підходи щодо трактування поняття «рентабельність»

Автор	Підхід щодо розуміння рентабельності
Абрамова А.С. [1, с.1087]	Рентабельність розглядається як показник остаточного фінансового результату діяльності підприємства, оскільки вона відображає співвідношення між результатом та використаними ресурсами.
Бондар Н.М. [9, с.165]	Це поняття розглядається з економічної точки зору, що вказує на прибутковість та фінансовий результат господарської діяльності.
Гетьман О.О. [14, с.276]	Рентабельність, як відносний показник, зосереджує увагу на оцінці ефективності роботи підприємства в цілому та в конкретних напрямках. Використовуються різні напрямки застосування показника рентабельності: порівняння роботи різних підприємств, інтенсивність виробництва, рівень використання ресурсів та ступінь віддачі витрат.
Курочкіна О.К. [39, с.57]	Рентабельність розглядається як якісний показник, що оцінює ефективність використання ресурсів під час виробництва та збуту товарів. Вона дозволяє вирішити питання щодо доцільності інвестування коштів у підприємство та дохідність за ними.
Мелень О.В. [41, с.124]	Рентабельність також розглядається через призму оцінки діяльності системи управління підприємства. Вона відображає фінансово-економічну систему та прибуткове функціонування підприємства, особливо у конкурентному середовищі та кризових ситуаціях.
Мокшун Г.І. [43, с.190]	Цей показник пояснюється як остаточна оцінка діяльності підприємства за певний період, де враховуються обсяг прибутку та витрати, тобто кошти, вкладені у функціонування підприємства.
Новіченко Л.С. [46, с.255]	Рентабельність оцінюється з урахуванням його значення, що перекладається з німецької як дохідний або прибутковий, що вказує на ефективне функціонування суб'єкта господарювання та виробництва в цілому.
Орлова М.М. [47, с.255]	Трактують рентабельність як показник кінцевого результату господарювання підприємства, оскільки показує співвідношення результату з наявними чи використаними ресурсами.
Поправко О.А. [52, с.12]	Розглядають поняття як економічну категорію, що показує прибутковість та кінцевий, фінансовий результат діяльності.
Цимбалюк Л.Г. [63, с.89]	Розглядаючи рентабельність як відносний показник, акцентують увагу на оцінці ефективності роботи суб'єкта господарювання в цілому та конкретних напрямів роботи. Окрім цього вчені виділяють ще такі напрямки використання показника рентабельності: для порівняння роботи різних підприємств, інтенсивність виробництва, міру використання резервів та ресурсів.

Отже, якщо розглянути дані табл. 1.1, то доцільність визначення цього показника слід пояснювати чинниками, що представлено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Доцільність розрахунку показників рентабельності [63]

Економічний зміст категорії «рентабельність» зводиться до: відтворення частини прибутку, який одержує підприємство на одиницю грошових витрат, розрахунок показника відбувається шляхом поділу прибутку до певного виду витрат [72, с.56].

У реальній практиці господарської діяльності використовуються різні методи визначення прибутку, поточних витрат та вартості вкладеного капіталу, що призводить до розрахунку широкого спектру показників рентабельності. Узагальнення цих показників наведена на рис. 1.2.

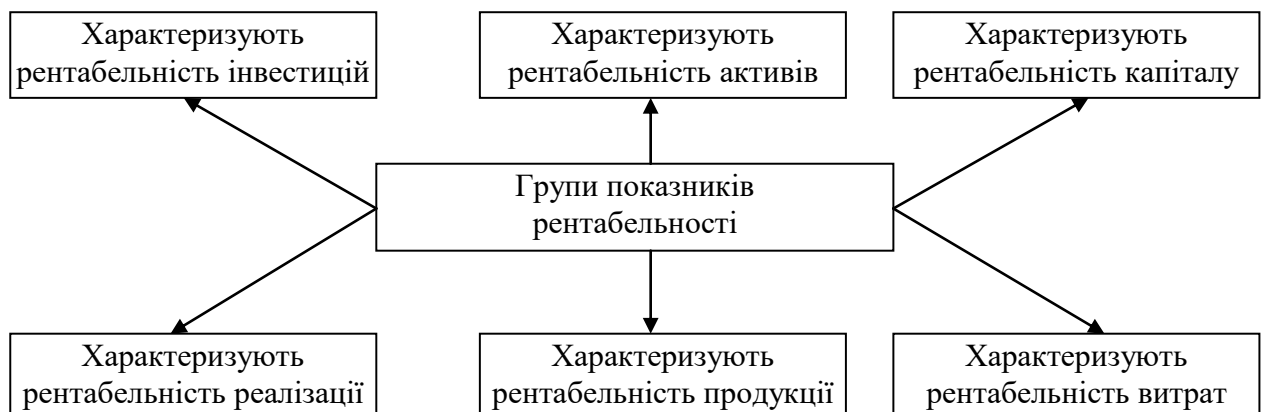

Рис. 1.2. Групи показників рентабельності [41; 55]

Отже, в системі груп показників рентабельності на підприємстві особливе місце займає така категорія, як рентабельність окремих видів продукції. Рентабельність окремих видів продукції (робіт, послуг) обчислюється на підставі показників прибутку від їхньої реалізації та поточних витрат.

Забезпечення ефективної рентабельності виробництва продукції на підприємстві є однією з найважливіших умов його успішного функціонування та конкурентоспроможності на ринку. Підвищення рентабельності є ключовим фактором для забезпечення стійкості фінансового стану підприємства та його здатності до виживання в умовах змінного економічного середовища. Ефективна рентабельність дозволяє оптимізувати витрати та ресурси, що в свою чергу сприяє підвищенню прибутковості та підтримці фінансової стабільності підприємства [44, с.10].

Забезпечення високої рентабельності виробництва дозволяє підприємству займати лідируючі позиції на ринку, привертаючи більше клієнтів та забезпечуючи стійке попиту на свою продукцію. Відсутність ефективної рентабельності може призвести до недосягнення фінансових цілей, збитків та навіть загрози банкрутства для підприємства.

Ефективна рентабельність виробництва також сприяє залученню інвестицій та розвитку бізнесу, стимулюючи інновації та розвиток нових технологій. Виробництво з високою рентабельністю дозволяє підприємству ефективно конкурувати на ринку, забезпечуючи якісну та конкурентоздатну продукцію. Таким чином, забезпечення ефективної рентабельності виробництва продукції є стратегічною метою для будь-якого підприємства, яке прагне досягти успіху та стабільності у сучасній економічній обстановці [54, с.165].

Рентабельність виробництва продукції - це відносний показник, який відображає ефективність використання ресурсів та здатність підприємства до генерації прибутку від виробництва та продажу продукції. Цей показник визначається як співвідношення прибутку від реалізації продукції до загальних витрат на виробництво цієї продукції, включаючи витрати на сировину, працю, обладнання та інші витрати [63, с.89].

Висока рентабельність виробництва свідчить про те, що підприємство успішно використовує свої ресурси та здатне генерувати прибуток, що перевищує витрати на виробництво, що є ключовим показником його фінансової стабільності та успішності.

Окремі наукові дефініції поняття «рентабельність продукції» підприємства представлено у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Окремі наукові дефініції поняття «рентабельність продукції» підприємства

Автор	Підхід щодо розуміння рентабельності
Дегтярьова І.Б. [17, с.65]	Рентабельність продукції - це співвідношення між витратами на виробництво та доходом від його реалізації, що виражається у відсотках
Іванілов О.С. [28, с.576]	Рентабельність продукції - це міра доходу, отриманого від продажу продукції, в порівнянні з витратами на її виробництво
Кошельок Г.В. [37, с.57]	Рентабельність продукції - це відношення між чистим прибутком від продажу товарів і витратами на їх виробництво
Мокшун Г.І. [45, с.121]	Рентабельність продукції - це співвідношення між прибутком від продажу продукції та середніми витратами на одиницю продукції
Покропивний С.Ф. [51, с.76]	Рентабельність продукції - це економічний показник, який характеризує ефективність використання ресурсів у виробництві продукції
Рзаєв Г.І. [58, с.75]	Рентабельність продукції - це співвідношення між валовим прибутком від реалізації продукції та витратами на її виробництво
Семенова О.М. [60, с.165]	Рентабельність продукції - це відношення між прибутком від продажу продукції та загальним капіталом, вкладеним у виробництво
Цимбалюк Л.Г. [63, с.90]	Рентабельність продукції - це ключовий показник, що визначає успішність підприємства у здійсненні інновацій та новаторських змін
Шевченко Л.С. [67, с.34]	Рентабельність продукції - це міра ефективності використання ресурсів підприємства та його здатності до генерації прибутку
Яцук О.А. [73, с.100]	Рентабельність продукції - це відношення між вартістю праці, витраченою на виробництво, та вартістю продукції, що реалізується

Отже, на основі проведеного аналізу наукових підходів у табл. 1.2 вважаємо за доцільне представити авторське визначення поняття «рентабельність продукції» підприємства. Рентабельність продукції підприємства - це ключовий фінансовий показник, який визначає ефективність використання ресурсів у виробництві та продажу продукції. Вона вимірює ступінь здатності підприємства до генерації прибутку від реалізації своїх товарів або послуг у порівнянні з витратами, необхідними для їх виробництва.

Рентабельність продукції відображає співвідношення між доходом від реалізації продукції та витратами на її виробництво, включаючи витрати на сировину, працю, обладнання, адміністративні витрати та інші виробничі витрати. Висока рентабельність свідчить про ефективне використання ресурсів та можливість підприємства генерувати прибуток, що перевищує витрати [70].

Рентабельність продукції є ключовим показником фінансової стабільності та успішності підприємства, а також важливим фактором в прийнятті управлінських рішень щодо розвитку, інвестування та стратегічного планування [64].

Забезпечення рентабельності виробництва продукції на підприємстві має критичне значення для його успішності та стійкості на ринку. Наведемо деякі ключові аспекти значення цього процесу для підприємства (рис. 1.3).

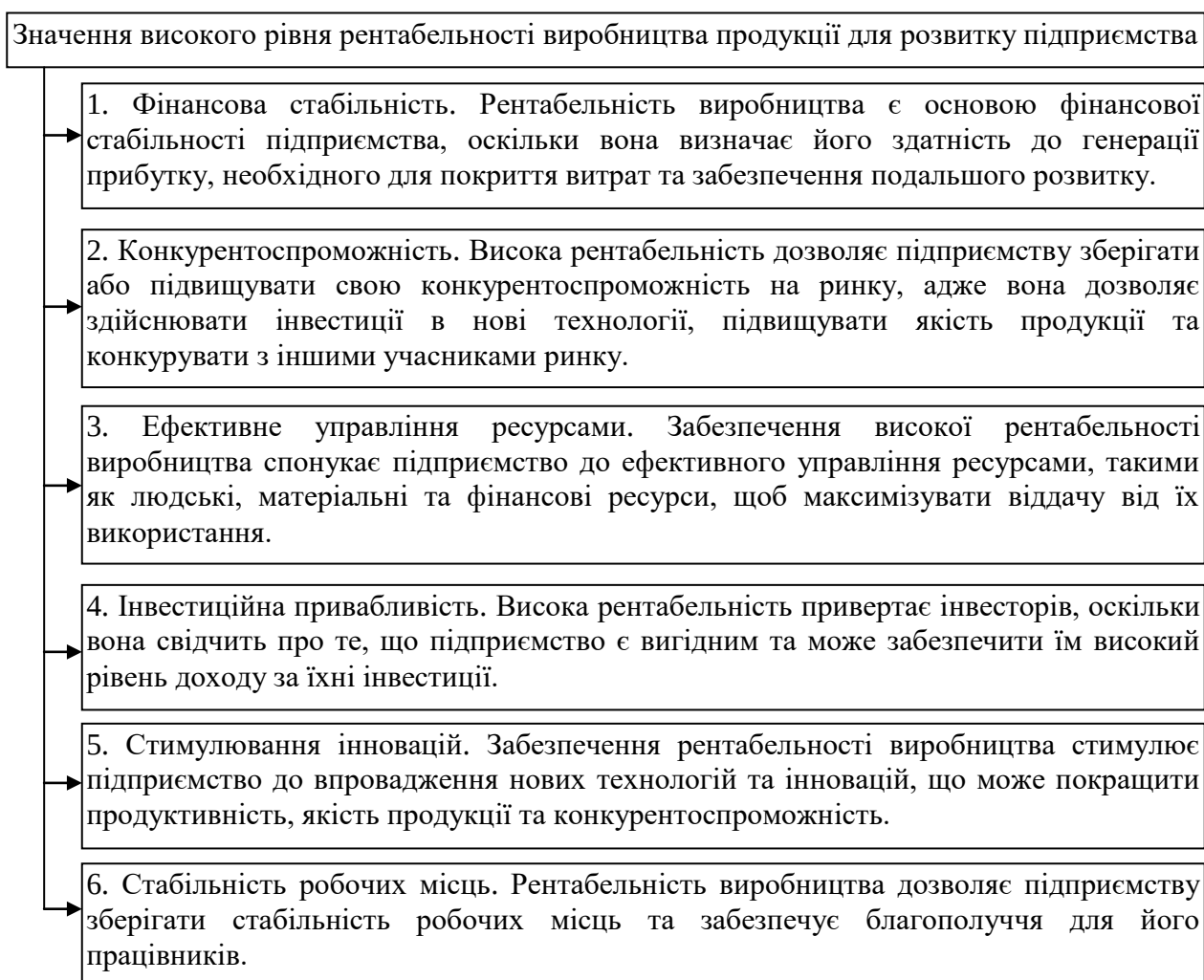

Рис. 1.3. Значення високого рівня рентабельності виробництва продукції для розвитку підприємства [51; 62]

Таким чином, забезпечення рентабельності виробництва продукції є важливим елементом стратегії керування підприємством, що визначає його успішність, стійкість та здатність до розвитку в умовах сучасного ринкового середовища. Визначено, що рентабельність продукції - це відношення між прибутком, отриманим від реалізації продукції (або послуг), і витратами на її виробництво. Цей показник визначає ефективність використання ресурсів та здатність підприємства до генерації прибутку. У сутності, рентабельність продукції вказує на те, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси (фінансові, людські, матеріальні) для виробництва товарів або послуг і яку частину прибутку воно може отримати від цього виробництва. Цей показник є ключовим для оцінки фінансової стійкості та ефективності діяльності підприємства.

1.2. Фактори впливу та процес забезпечення рентабельності виробництва продукції підприємства

Дослідження факторів, які впливають на рентабельність продукції підприємства, є надзвичайно важливим завданням у сучасному економічному середовищі. Підприємствам необхідно ретельно вивчати ці фактори, оскільки вони визначають його фінансову стійкість та конкурентоспроможність. Вивчення цих факторів допомагає зрозуміти, які аспекти діяльності впливають на прибутковість та як їх можна оптимізувати [52, с.45].

Аналіз факторів, що впливають на рентабельність, дозволяє ідентифікувати сильні та слабкі сторони виробничого процесу. Це допомагає визначити стратегії підвищення ефективності виробництва та мінімізації витрат. Дослідження цих факторів є необхідним для підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства на ринку. Врахування впливу різних факторів на рентабельність дозволяє підприємствам приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації виробничого процесу. Розуміння цих факторів дозволяє підприємствам адаптуватися до змін в економічному

середовищі та впливати на них з метою досягнення позитивних результатів. Усвідомлення важливості дослідження цих факторів дозволяє підприємствам зберігати конкурентну перевагу та забезпечувати стійкий розвиток в умовах змінюючогося ринкового середовища [44, с.10].

Усі фактори, які так чи інакше впливають на процес формування високого рівня рентабельності виробництва продукції на підприємстві поділяють на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні фактори, що впливають на рентабельність продукції підприємства, охоплюють широкий спектр аспектів внутрішнього управління та функціонування самого підприємства (рис. 1.4).

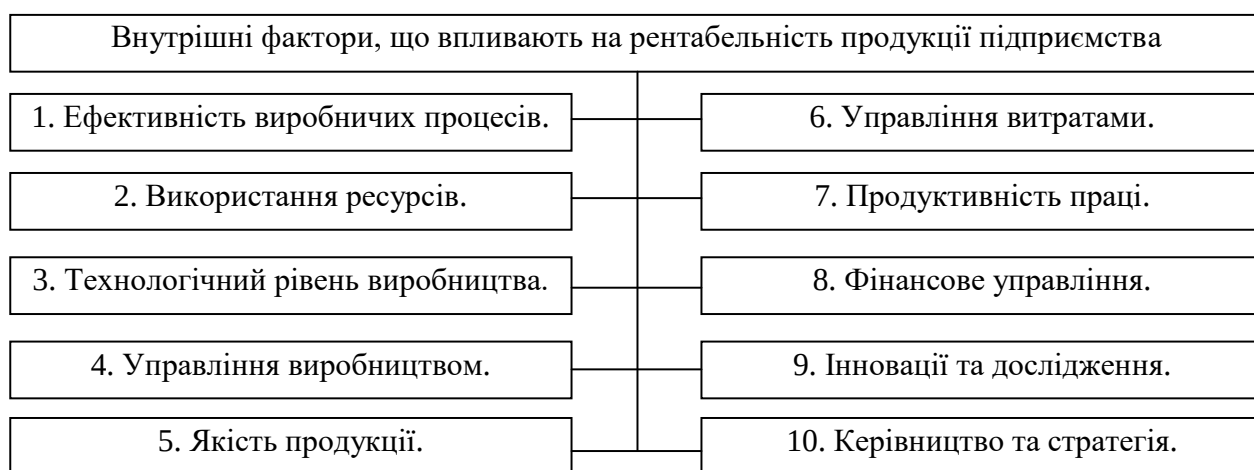

Рис. 1.4. Внутрішні фактори, що впливають на рентабельність продукції підприємства [33; 43]

Розглянемо внутрішні фактори, що впливають на рентабельність продукції підприємства [33; 43]:

1. Ефективність виробничих процесів. Оптимізація та покращення виробничих процесів може позитивно впливати на продуктивність та зниження витрат виробництва.

2. Використання ресурсів. Ефективне використання матеріальних, фінансових та людських ресурсів може допомогти знизити витрати та підвищити продуктивність, що впливає на рентабельність.

3. Технологічний рівень виробництва. Використання сучасних технологій

та обладнання дозволяє підприємству підвищити ефективність виробництва та знизити витрати.

4. Управління виробництвом. Ефективне планування та контроль виробничих процесів дозволяє уникнути зайвих витрат та забезпечує оптимальне використання ресурсів.

5. Якість продукції. Висока якість продукції може забезпечити підприємству конкурентні переваги на ринку та підвищити його репутацію, що впливає на рентабельність.

6. Управління витратами. Ефективне управління витратами на виробництво, включаючи сировину, енергію та операційні витрати, дозволяє знижувати загальні витрати та підвищувати рентабельність.

7. Продуктивність праці. Підвищення продуктивності праці через навчання, мотивацію та ефективне розподіл завдань може позитивно впливати на рентабельність.

8. Фінансове управління. Ефективне фінансове планування та контроль над оборотним та основним капіталом дозволяє підприємству забезпечувати стабільність та підвищувати рентабельність.

9. Інновації та дослідження. Інвестиції в дослідження та розвиток нових технологій та продуктів можуть стимулювати зростання рентабельності через створення нових можливостей та підвищення конкурентоспроможності.

10. Керівництво та стратегія. Ефективне керівництво, яке встановлює чітку стратегію розвитку та виконання цілей, є ключовим фактором у досягненні високої рентабельності продукції.

Зовнішні фактори - це ті обставини, події та умови, які знаходяться поза контролем підприємства, але впливають на його діяльність, стратегію та результативність. У випадку рентабельності продукції підприємства зовнішні фактори можуть включати: економічні умови; політичні рішення та регулювання; соціокультурні тенденції; технологічні зміни; конкуренція на ринку; міжнародні торговельні відносини; природні катаклізми та кліматичні зміни; демографічні та географічні фактори [15, с.403].

Зовнішні фактори, що впливають на рентабельність продукції підприємства узагальнено на рис. 1.5.

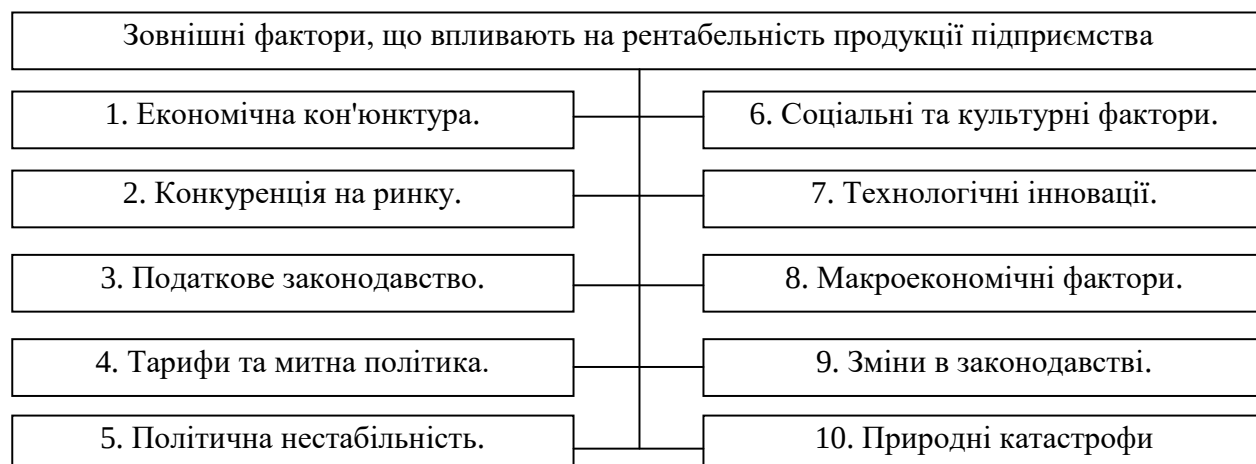

Рис. 1.5. Зовнішні фактори, що впливають на рентабельність продукції підприємства [4; 38]

Розглянемо зовнішні фактори, що впливають на рентабельність продукції підприємства [4; 38]:

1. Економічна кон'юнктура. Зміни в економічному середовищі, такі як зростання або спад економіки, впливають на попит на продукцію та ціни, що може відобразитися на рентабельності підприємства.

2. Конкуренція на ринку. Рівень конкуренції на ринку визначає цінову політику та маржу прибутку, що впливає на рентабельність продукції.

3. Податкове законодавство. Податки та інші фіскальні обов'язки можуть значно впливати на прибутковість підприємства та його рентабельність.

4. Тарифи та митна політика. Зміни в тарифах та митах можуть впливати на вартість сировини, енергії та імпортованих товарів, що впливає на витрати виробництва та рентабельність.

5. Політична нестабільність. Політичні кризи, конфлікти та зміни у правлінні можуть створювати невпевненість на ринку, що впливає на інвестиції та рентабельність підприємства.

6. Соціальні та культурні фактори. Зміни в споживчих уподобаннях та соціальних тенденціях можуть впливати на попит на продукцію та

рентабельність підприємства.

7. Технологічні інновації. Розвиток нових технологій може змінювати конкурентну ситуацію на ринку та впливати на рентабельність підприємства.

8. Макроекономічні фактори. Зміни у валютному курсі, рівень інфляції та процентні ставки можуть впливати на фінансові витрати та рентабельність.

9. Зміни в законодавстві. Нові правила та стандарти, такі як екологічні норми або стандарти якості, можуть вимагати додаткових інвестицій та впливати на витрати виробництва.

10. Природні катастрофи та стихійні лиха. Природні катастрофи, такі як повені чи землетруси, можуть спричинити перерви в виробництві та збитки, що впливають на рентабельність підприємства.

Простим і очевидним шляхом підвищення рентабельності є збільшення прибутку. Проте в умовах ринкової конкуренції та економічних криз це не завжди можливо. Тому підприємство має вибір: максимізувати прибуток або зберігати його на стабільному рівні. Одночасно з цим досягнення ефективності можливе шляхом мінімізації витрат на виробництво продукції [47, с.255].

Розглядаючи підприємство як складну систему, яка функціонує в економічному середовищі, очевидним стає, що воно піддане впливу різноманітних факторів, які діють з боку інших суб'єктів, також функціонуючих в цій системі (рис. 1.6).

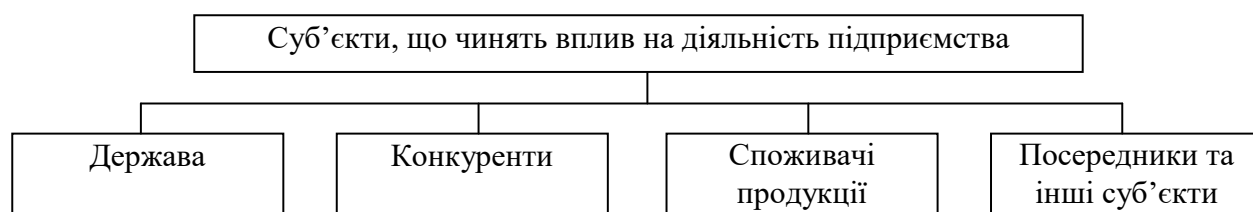

Рис. 1.6. Суб'єкти, що взаємодіють з підприємством [54]

До суб'єктів насправді можна віднести чимало установ та організацій, поперше це – продавці та виробники товарів, цільова аудиторія, та ті, хто вже є споживачами: державні органи та установи, громадські організації тощо.

Рентабельність підприємства визначається його здатністю генерувати прибуток. У сучасних умовах конкурентного ринку, для того щоб залучати покупців та забезпечувати попит на свою продукцію, підприємствам необхідно дбати про фінансову стійкість, ефективно організовувати виробництво та слідкувати за економічними показниками. Один з ключових показників ефективності це рентабельність, яка визначається співвідношенням прибутку до витрат. З цієї причини важливо ретельно аналізувати фінансове становище підприємства, використовуючи різні методи та інструменти аналізу. Недоцільне використання фінансових ресурсів може призвести до низької платоспроможності підприємства та зниження його рентабельності, що стає серйозною проблемою для бізнесу в сучасних умовах [62].

Управління рентабельністю продукції підприємства - це процес прийняття рішень та реалізація стратегій, спрямованих на забезпечення оптимального рівня прибутковості виробничої діяльності. Це включає в себе планування, контроль та аналіз фінансових результатів виробництва, з метою оптимізації витрат, максимізації прибутку та забезпечення стійкого фінансового стану підприємства.

Управління рентабельністю продукції передбачає також впровадження ефективних методів та інструментів контролю за виробничими процесами, аналізу ринкових умов та конкурентного середовища, а також постійне вдосконалення стратегій виробництва та управління ресурсами з метою досягнення максимальної рентабельності підприємства [69, с.77].

Завдання системи управління рентабельністю продукції підприємства включають наступне [12; 43]:

- аналіз фінансових показників: збирання, систематизація та аналіз фінансової інформації про витрати, виробничі витрати, прибуток та інші відомості, що впливають на рентабельність продукції;

- планування та бюджетування: розробка бюджетів та фінансових планів для визначення оптимальних ресурсів, необхідних для виробництва продукції, та планування доходів та витрат з метою досягнення максимальної

рентабельності;

- контроль витрат: встановлення механізмів контролю за витратами на виробництво, розробка систем обліку та контролю над матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами;

- аналіз ринкових умов: моніторинг ринкових тенденцій, попиту на продукцію та конкурентної ситуації для адаптації виробничих стратегій та маркетингових планів;

- оптимізація виробничих процесів: впровадження ефективних методів та технологій для підвищення продуктивності, зменшення витрат та підвищення якості продукції;

- управління ресурсами: ефективний розподіл та використання матеріальних, фінансових та людських ресурсів для максимізації ефективності та рентабельності виробництва;

- аналіз прибутковості: оцінка рентабельності окремих видів продукції, аналіз вартості виробництва та прибутковості кожного продукту з метою прийняття оптимальних управлінських рішень;

- стратегічне планування: розробка довгострокових стратегій розвитку виробництва та інвестиційних проектів з метою забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства;

- управління ризиками: ідентифікація та оцінка ризиків, пов'язаних з виробництвом та фінансовою діяльністю, та розробка стратегій їх управління;

- звітність та аналіз результатів: підготовка фінансової звітності та аналіз фінансових результатів для прийняття управлінських рішень та визначення стратегій подальшого розвитку.

Це визначений комплекс взаємопов'язаних засобів оцінки діяльності підприємства.

Об'єкти управління рентабельністю продукції підприємства включають [8]:

1. Виробничі потужності. Оптимізація використання виробничих потужностей з метою максимізації виробничої потужності та зниження витрат на їх утримання.

2. Матеріальні ресурси. Ефективне управління матеріальними ресурсами, такими як сировина, матеріали та компоненти, з метою забезпечення необхідного рівня якості та зниження витрат на їх закупівлю.

3. Трудові ресурси. Оптимізація використання робочої сили, раціоналізація робочого часу та навичок працівників для підвищення продуктивності праці та зменшення витрат на оплату праці.

4. Фінансові ресурси. Ефективне управління фінансовими ресурсами, включаючи керування капіталом, оптимізацію фінансових потоків та мінімізацію фінансових витрат.

5. Технології та обладнання. Оптимізація використання технологій та обладнання для підвищення продуктивності, якості та ефективності виробничих процесів.

6. Виробнича програма. Планування та управління асортиментом продукції з урахуванням ринкових потреб, конкурентоспроможності та вартості виробництва.

7. Цінова політика. Формування стратегій ціноутворення на продукцію з метою максимізації прибутку та конкурентоспроможності на ринку.

8. Маркетингові стратегії. Розробка та впровадження маркетингових стратегій для залучення клієнтів, збільшення обсягів продажів та збільшення ринкової частки.

9. Якість продукції. Забезпечення високої якості продукції з метою задоволення потреб клієнтів та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

10. Стратегії розвитку. Розробка та впровадження стратегій розвитку підприємства з метою збільшення його потенціалу та досягнення стійкого росту та успіху.

Процес управління рентабельністю виробництва продукції включає відповідні етапи, що представлено на рис 1.7.

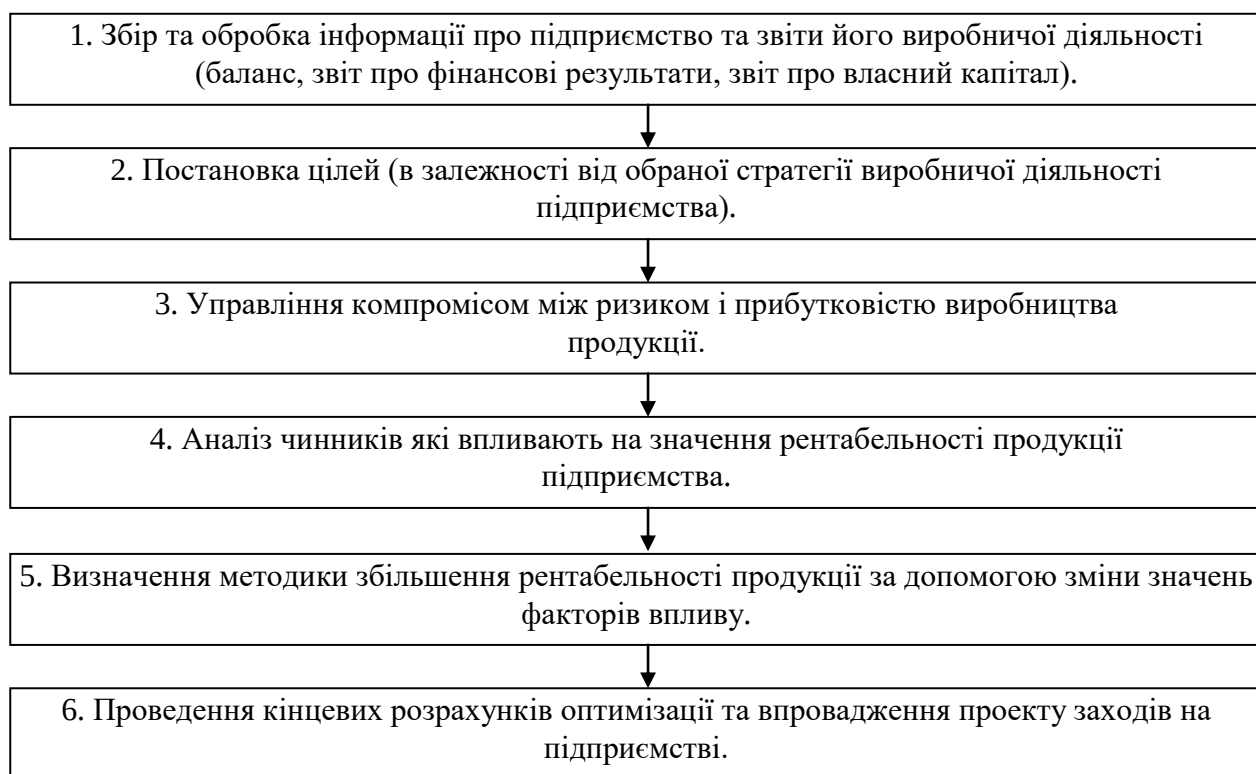

Рис. 1.7. Етапи процесу управління рентабельністю виробництва продукції на підприємстві [6]

Таким чином, рентабельність виробництва продукції усіх організацій і підприємств на пряму залежить від ряду факторів, таких як рівень прибутку, обсяг виробництва товарів, витрати на виробництво, а також величина основних виробничих активів і нормованих оборотних засобів. Ключовими чинниками, які сприяють збільшенню прибутку та рентабельності підприємства, є підвищення продуктивності праці, раціональне використання матеріальних ресурсів, збільшення виходу продукції та рівня технологічного прогресу. Це може бути досягнуто шляхом механізації та автоматизації трудомістких технологічних процесів, вдосконалення організації виробництва та інших заходів, спрямованих на оптимізацію виробничої діяльності підприємства.

1.3. Методичні аспекти оцінювання рентабельності продукції підприємства

Ефективність виробництва продукції означає повне та узагальнене відображення результатів використання різних ресурсів, предметів праці та робочої сили на підприємстві протягом певного періоду часу. Це може бути оцінка загальної продуктивності виробництва, що також називається загальноекономічною ефективністю [12, с.314].

Загальна методологія визначення економічної ефективності полягає у відношенні результатів виробництва до витрачених ресурсів або витрат, тобто відношенні одержаного економічного ефекту до затрат на його досягнення.

Результати процесу виробництва можуть включати в себе чисту продукцію підприємства, прибуток, а також кінцеві народногосподарські результати роботи підприємства, які, крім обсягу виготовленої продукції, враховують її споживну вартість та значимість для суспільства [18, с.165].

Проблема підвищення ефективності виробництва полягає у досягненні максимального результату за кожен одиницю витрачених трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. У макроекономічному контексті критерієм ефективності виробництва є зростання продуктивності суспільної праці. Одним з ключових показників ефективності підприємства є його рентабельність.

Рентабельність визначається як ступінь доходності та прибутковості бізнесу і вимірюється через систему відносних показників. Ці показники характеризують ефективність роботи підприємства в цілому, прибутковість різних напрямків діяльності та вигідність виробництва окремих видів продукції і послуг. Рентабельність є відносним показником, що відображає рівень ефективності (дохідності) функціонування підприємства.

Показники рентабельності є більш повними показниками результатів господарювання, ніж просто прибуток, оскільки вони відображають співвідношення між ефектом і вкладеним капіталом або використаними ресурсами. Ці показники використовуються для оцінки діяльності підприємства

і є важливим інструментом в інвестиційній політиці та формуванні цін.

Показники рентабельності можна об'єднати в кілька груп [23; 45; 65].

1. Показники, що базуються на витратному підході. До них відносять:

- рентабельність продукції;
- рентабельність операційної діяльності;
- рентабельність інвестиційної діяльності;
- рентабельність окремих інвестиційних проектів;
- рентабельність звичайної діяльності.

2. Показники, що характеризують прибутковість продажів. До них відносять:

- валову рентабельність продажів;
- чисту рентабельність продажів.

3. Показники, в основі яких лежить ресурсний підхід. До них відносять:

- рентабельність сукупних активів або загальну рентабельність;
- рентабельність операційного капіталу;
- рентабельність основного капіталу;
- рентабельність оборотного капіталу;
- рентабельність власного капіталу.

Основною метою оцінювання рентабельності продукції підприємства є з'ясування того, наскільки ефективно використовуються ресурси компанії для виробництва товарів або послуг. Оцінка рентабельності дозволяє керівництву підприємства здійснювати стратегічне планування та управління, приймати рішення щодо оптимізації виробничих процесів, розробки ціноутворення, а також ідентифікувати потенційні проблеми та можливості для збільшення прибутковості.

Загалом, основні цілі оцінювання рентабельності продукції включають [2]:

1. Визначення ефективності виробництва. Оцінка рентабельності дозволяє визначити, наскільки успішно підприємство використовує свої ресурси для виробництва товарів або послуг.

2. Планування і контроль витрат. Аналіз рентабельності допомагає

управлінню підприємства контролювати витрати на виробництво та виявляти області, де можна здійснити заходи щодо їх оптимізації.

3. Прийняття управлінських рішень. Результати оцінювання рентабельності допомагають керівництву приймати стратегічні рішення щодо напрямків розвитку підприємства, інвестицій та виробничих процесів.

4. Оптимізація ціноутворення. Визначення рентабельності продукції допомагає встановлювати адекватні ціни на товари або послуги, що враховують як витрати виробництва, так і прибутковість для підприємства.

5. Мотивація та стимулювання персоналу. Оптимізація рентабельності може стати основою для винагороди працівників, оскільки покращення фінансових показників може бути використане для стимулювання результативності та ефективності роботи.

Узагальнюючи, оцінка рентабельності продукції є важливим інструментом для досягнення фінансової стійкості та успіху підприємства, спрямована на максимізацію прибутку та оптимізацію використання ресурсів [2].

Оцінка рентабельності продукції є важливим елементом фінансового аналізу підприємства і дозволяє визначити ефективність виробничої діяльності. Для проведення такої оцінки можуть використовуватися різноманітні методичні підходи. Наведемо деякі з них [33; 67]:

1. Прибутковий метод. Рентабельність продукції обчислюється як відношення прибутку від реалізації продукції до витрат на її виробництво. Прибуток може бути розрахований як різниця між виручкою від реалізації продукції та всіма витратами, пов'язаними з її виробництвом (включаючи витрати на сировину, працю, амортизацію, витрати на управління та інші).

2. Витратний метод. Оцінка рентабельності проводиться шляхом аналізу витрат на виробництво продукції в порівнянні з обсягом цієї продукції. Рентабельність визначається як відношення виручки від реалізації продукції до витрат на її виробництво.

3. Метод внутрішнього обліку. Застосування цього методу передбачає використання внутрішніх даних підприємства для оцінки рентабельності

продукції. Внутрішні дані можуть включати в себе витрати на виробництво, ціни на ринку, обсяги продажів тощо. Цей метод може бути більш точним, оскільки враховує специфічні характеристики підприємства та його діяльності.

4. Порівняльний метод. Порівняння рентабельності продукції підприємства з аналогічними показниками інших підприємств у тому ж сегменті ринку або галузі. Цей метод дозволяє оцінити конкурентоспроможність підприємства та визначити його позицію на ринку.

5. Метод ROI (Return on Investment). Цей метод дозволяє оцінити рентабельність продукції у контексті вкладених в неї інвестицій. Рентабельність вираховується як відношення прибутку до інвестицій, зроблених у виробництво цієї продукції.

Незалежно від обраного методу оцінки рентабельності продукції, важливо враховувати специфіку діяльності підприємства, особливості його виробництва та продукції, а також внутрішні та зовнішні фактори, які можуть впливати на її результативність. Також важливо систематично проводити аналіз рентабельності для вчасного виявлення проблем та прийняття відповідних управлінських рішень [3, с.55].

Рентабельність виробництва – оцінює віддачу виробничих засобів, а тому показує величину прибутку, що припадає на кожну гривню виробничих ресурсів (матеріальних активів) [14, с.336].

Загальна рентабельність виробництва (ефективність виробництва) розраховується за такою формулою:

$$R_{\text{вир}} = \Pi / (\text{ОЗсер} + \text{ТМЦсер}) \quad (1.1)$$

де Π – прибуток до оподаткування; ОЗсер – середня вартість основних засобів; ТМЦсер – середня вартість товарно-матеріальних цінностей.

Рентабельність операційної діяльності – показник, що показує отримані прибутки внаслідок операційної діяльності. Визначається за формулою [2]:

$$R_{\text{од}} = \text{Под} / \text{ОВ} \quad (1.2)$$

де Под – прибуток операційної діяльності; ОВ – операційні витрати.

Валова рентабельність реалізованої продукції – оцінює виробничу

діяльність підприємства та раціональність ціноутворення на підприємстві [2].

$$P_v = VP / V_r \quad (1.3)$$

де VP – валовий прибуток; V_r – виручка від реалізації продукції.

Операційна рентабельність реалізованої продукції – аналогічно попередньому показнику до уваги береться обсяг виручки від реалізації продукції, але оцінює даний показник рентабельність підприємства враховуючи витрати на збут та виробництва. Тобто дає змогу оцінити ефективність діяльності підприємства до понесення витрат, які не враховані в операційну діяльність [38].

$$P_o = OP / V_r \quad (1.4)$$

де: OP – операційний прибуток; V_r – виручка від реалізації продукції.

Чиста рентабельність реалізованої продукції – показує частку виручки від реалізації продукції в чистому прибутку. Якщо показник зменшується, то це може свідчити про зростання фінансових витрат.

$$P_{\text{ч}} = \text{ЧП} / V_r \quad (1.5)$$

де ЧП – чистий прибуток; V_r – виручка від реалізації продукції.

Рентабельність активів – або ж майна, тобто співвідношення прибутку до витрат понесених на майно підприємства. Визначається за формулою:

$$P_a = \text{ЧП} / V_m \quad (1.6)$$

де ЧП – чистий прибуток; V_m – вартість майна підприємства.

Рентабельність сукупного капіталу - даний показник показує співвідношення прибутку до оподаткування до капіталу підприємства, і найчастіше, до уваги береться інвесторами. Формула цього показника:

$$P_k = \Pi / K \quad (1.7)$$

де Π – прибуток до оподаткування; K – вартість капіталу підприємства.

Рентабельність власного капіталу – показує прибуток, який отримують власники, внаслідок вкладання коштів. Розраховується за формулою [38]:

$$P_{vk} = \text{ЧП} / VK \quad (1.8)$$

де: ЧП – чистий прибуток; VK – вартість власного капіталу підприємства.

У зарубіжному досвіді поширеною є оцінка рентабельності з

використанням моделі Дюпона (повна назва якої «The dupont system of analysis»). Модель названа на честь американської хімічної компанії «DuPont».

Класична модель Дюпона представлена нижче. Ця схема вважається початковою, а математично її можна записати наступним чином [29, с.187]:

$$ROA = ROS \times TAT \text{ або } \frac{ЧП}{A} = \frac{ЧП}{B} \times \frac{B}{A} \quad (1.9)$$

де: ROS – рентабельність продажів; TAT – ресурсовіддача; ЧП – чистий прибуток; A – активи підприємства; B – виручка під реалізації продукції.

Очевидно, що з плином часу модель Дюпона мала певні модифікації, а відповідно, почали виділяти нові види моделі в залежності від кількості факторних ознак.

Незалежно від того, яка модель буде обрана, компанія «DuPont» пропонувала поділяти коефіцієнт рентабельності на чинники, що впливають на діяльність підприємства. Тобто, компанія в ході свого дослідження може дуже швидко виявити, який саме з критеріїв впливає найбільше на рентабельність власного активу.

Трифакторна модель Дюпона за результуючий показник бере рентабельність власного капіталу, для визначення того, наскільки ефективною є діяльність підприємства [29]. Фактори, що впливають на головний показник: рентабельність продажів, коефіцієнт оборотності активів та фінансовий важіль. Математично дана схема матиме вигляд [29, с.188]:

$$ROE = ROS \times ОБА \times \Phi_v \quad (1.10)$$

де: ROE – рентабельність власного капіталу; ROS – рентабельність продажів; ОБА – оберненість активів; Φ_v - фінансовий важіль.

Трифакторна модель дає можливість оцінити операційну діяльність підприємства:

$$ROE = \frac{ЧП}{B} \times \frac{B}{A} \times \frac{A}{BK} \quad (1.11)$$

де ЧП – чистий прибуток; B – виручка від реалізації продукції; A – активи підприємства; BK – власний капітал.

П'ятифакторна модель Дюпона має більш складний характер розрахунку, оскільки дає змогу оцінити стан рентабельності власного капіталу залежно від операційної та фінансової діяльності підприємства [20].

На відміну від трифакторної моделі, п'ятифакторна модель враховує відношення таких показників:

- прибуток до сплати процентів та податків у відношення до виручки від реалізації;
- прибуток до оподаткування у відношення до прибутку перед сплатою процентів та податків;
- чистого прибутку до прибутку перед оподаткуванням.

Математично п'ятифакторна модель Дюпона матиме вигляд [29]:

$$ROE = \frac{EBIT}{B} \times \frac{EBT}{EBIT} \times \frac{ЧП}{EBT} \times \frac{B}{A} \times \frac{A}{BK} \quad (1.12)$$

де EBIT – прибуток до сплати процентів та податків (англ. Earnings before Interest and Taxes); EBT – прибуток до оподаткування (англ. Earnings before Tax).

Остання з моделей Дюпона дає можливість оцінити рівень податкового тягара, що лягає на підприємство. Податкове навантаження в деяких країнах стає перепорою для отримання підприємством прибутків та подальшого розвитку, зменшення величини сплати податків можливе за рахунок проведення раціональної податкової оптимізації.

В процесі оцінювання рентабельності виробництва продукції важливим є проведення факторного аналізу. При проведенні факторного аналізу рентабельності можна виділити декілька етапів його проведення (рис. 1.8).

Аналіз розпочинається з наявності інформаційної бази, яка повинна бути повною та достовірною [37, с.56].

На другому етапі важливо визначитися з показниками рентабельності, що необхідні для проведення аналізу. Аналіз рівня рентабельності здійснюється порівнянням даних звітного періоду з плановими даними або даними попереднього періоду, внаслідок чого виявляються відхилення та визначається

вплив окремих факторів на зміну рівня рентабельності [37, с.57].

Оцінка рентабельності – одна з рис аспектів аналізу, у якому задаються загальноприйняті всім нормативи значень показників. При цьому можуть використовуватися галузеві нормативи чи середньогалузеві показники рентабельності. Але набагато надійніше кожному підприємству самостійно встановити оптимальні норми прибутку [58, с.74].

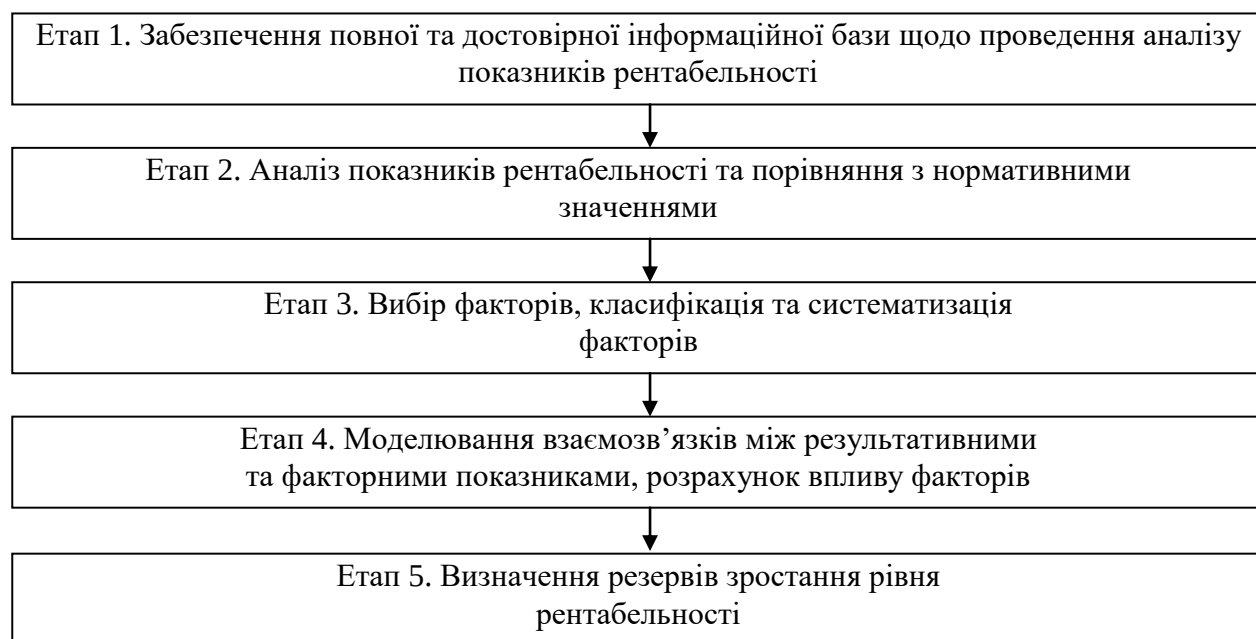

Рис. 1.8. Основні етапи проведення факторного аналізу рентабельності виробництва продукції [58]

Наступним етапом є моделювання взаємозв'язків між результативними та факторними показниками та розрахунок впливу факторів на зміну показників рентабельності. Вплив факторів на зміну рівня рентабельності розраховується прийомом ланцюгових підстановок, методом виявлення ізольованого впливу факторів, інтегральним методом.

На останньому етапі визначаються резерви зростання рентабельності та розробляються пропозиції, що підвищують рівень рентабельності [70].

Для виробничого підприємства пропонуємо рентабельність виробництва продукції розраховувати як відношення прибутку від операційної діяльності до середньорічної вартості основних засобів і матеріальних оборотних засобів.

Методологія факторного аналізу передбачає розкладення вихідної формули показника за всіма якісними характеристиками інтенсифікації виробництва та підвищення ефективності господарської діяльності, що формують рівень рентабельності [58, с.75].

Факторна мультиплікативна модель рівня рентабельності виробництва може мати такий вигляд [29]:

$$\begin{aligned}
 P_v &= \frac{ПО}{СВОЗ + СВОК} \times 100 = \\
 &= \frac{\frac{ПО}{ЧД}}{\frac{СВОЗ}{ЧД} + \frac{СВОК}{ЧД}} \times 100 = \frac{ПрП}{K\phi + Kз} \times 100
 \end{aligned} \tag{1.13}$$

де ПО – прибуток від операційною діяльності; СВОЗ – середньорічна вартість основних засобів і нематеріальних активів; СВОК – середньорічна вартість матеріальних оборотних коштів; ПО / ЧД – прибуток на 1 грн. реалізованої продукції (ПрП); СВОЗ / ЧД – коефіцієнт фондомісткості продукції (Кф); СВОК / ЧД – коефіцієнт закріплення оборотних коштів (Кз).

Таким чином, чим вище прибутковість продукції; вище фондовіддача і оборотність оборотних коштів; нижче витрати на 1 грн. продукції та питома вага витрат за економічними елементами (засоби праці, матеріали, праця), тим вище рівень рентабельності виробництва. Кількісна оцінка впливу окремих факторів на рівень рентабельності виробництва продукції визначається методом ланцюгових підстановок або інтегральним методом оцінки факторних впливів. Отже, факторний аналіз надає можливість змодельовати взаємозв'язки між результативними й факторними показниками, визначити їх вплив і розрахувати резерви зростання рівня рентабельності. На практиці використовують різні показники рентабельності, які залежать від зацікавленості різних контрагентів підприємства.

1.4. Нормативно-правове та інформаційне забезпечення відносин у сфері рентабельності виробництва продукції підприємства

Нормативно-правове регулювання виробничої діяльності підприємств відіграє критично важливу роль у сучасному економічному середовищі. Враховуючи складність і різноманіття виробничих процесів, правове регулювання стає невід'ємною складовою в управлінні підприємствами. Потреба у нормативно-правовому регулюванні виникає з метою забезпечення стабільності та прозорості у виробничих процесах. Це сприяє уникненню конфліктів між підприємствами, захисту прав споживачів і забезпеченню справедливої конкуренції на ринку. Крім того, нормативно-правове регулювання дозволяє забезпечити виконання стандартів якості та безпеки продукції, що є важливим для захисту громадського здоров'я та довіри споживачів [43, с.190].

Також воно сприяє захисту навколишнього середовища, регулюючи використання ресурсів та вплив виробництва на екосистему. Нормативно-правове регулювання виробничої діяльності також сприяє соціальній відповідальності підприємств, встановлюючи правила та стандарти для соціальної підтримки працівників та сприяння їхньому благополуччю. Узагальнюючи, нормативно-правове регулювання є необхідним елементом для забезпечення стійкого та ефективного функціонування виробничих підприємств у сучасному світі.

Нормативно-правове забезпечення розвитку рентабельності виробничої діяльності підприємств охоплює комплекс правових норм, положень та регулятивних актів, які спрямовані на забезпечення ефективного управління підприємством з метою досягнення прибутковості та фінансової стійкості.

Основні елементи нормативно-правового забезпечення рентабельності виробничої діяльності підприємств включають [21; 34]:

1. Податкове законодавство. Податкові закони та правила встановлюють ставки податків, амортизаційні відрахування, податкові пільги та інші

фінансові параметри, які можуть впливати на рентабельність виробничої діяльності.

2. Бухгалтерський облік. Норми бухгалтерського обліку встановлюють правила та процедури розрахунку фінансових показників, таких як прибуток, витрати, активи та зобов'язання, що є важливими для оцінки рентабельності.

3. Регулювання ціноутворення. Законодавство може встановлювати обмеження на ціни на окремі товари чи послуги, що також може впливати на рентабельність виробництва.

4. Нормативи та стандарти якості. Встановлення нормативів та стандартів якості продукції може впливати на виробничі процеси та витрати, що, у свою чергу, може впливати на рентабельність.

5. Регулювання ринків і конкуренції. Законодавство про антимонопольну політику та конкуренцію може визначати умови конкуренції на ринку, що може впливати на ціни, витрати та прибуток підприємства.

Нормативно-правове забезпечення враховує як економічні, так і соціальні аспекти діяльності підприємств, сприяючи створенню сприятливого середовища для стійкого економічного розвитку та забезпечення конкурентоспроможності підприємств [28, с.55].

Мета нормативно-правового регулювання рентабельності виробничої діяльності підприємств полягає в створенні системи правових норм, яка б забезпечувала стійкий, ефективний та безпечний розвиток виробничих підприємств у суспільстві. Основні цілі такого регулювання включають [76]:

- забезпечення економічної стабільності. Нормативно-правове регулювання має на меті створення умов для стійкого економічного розвитку підприємств, забезпечення стійкості їхньої фінансової ситуації та підвищення їхньої конкурентоспроможності;

- гармонізація виробничих процесів. Правове регулювання спрямоване на створення єдиної системи стандартів та правил, які забезпечують гармонійний хід виробничих процесів та дозволяють підприємствам працювати на ринку ефективно та безпечно;

- захист прав споживачів. Нормативно-правове регулювання встановлює правила якості та безпеки продукції, що дозволяє захистити права та інтереси споживачів, збільшити довіру до продукції підприємств та підвищити їхню конкурентоспроможність;

- збереження довкілля. Нормативно-правове регулювання виробничої діяльності спрямоване на забезпечення сталого розвитку та збереження природних ресурсів шляхом встановлення екологічних стандартів та обмежень на викиди та забруднення;

- стимулювання інновацій. Правове регулювання може сприяти стимулюванню інновацій у виробництві шляхом встановлення пільг для нових технологій та досліджень, що сприяє підвищенню ефективності та конкурентоспроможності підприємств;

- забезпечення соціальної відповідальності. Нормативно-правове регулювання може встановлювати вимоги щодо соціальної відповідальності підприємств, включаючи захист прав працівників, підтримку громадських ініціатив та інші аспекти соціальної діяльності.

Нормативно-правове забезпечення регулювання рентабельності виробничої діяльності підприємств в Україні узагальнено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Нормативно-правове забезпечення регулювання рентабельності виробничої діяльності підприємств в Україні

Законодавчий акт	Питання, що регулює
1	2
Господарський Кодекс України [16]	Господарський кодекс України спрямований на забезпечення зростання ефективності комерційної діяльності суб'єктів господарювання, розвитку підприємництва і на цій основі підвищення ефективності суспільного виробництва.
Податковий кодекс України [50]	Цей закон встановлює правила оподаткування, включаючи податки на прибуток, податок на додану вартість, акцизи та інші податки, які можуть впливати на рентабельність підприємства.
Кодекс законів про працю України [34]	Законодавство про працю встановлює правила щодо умов праці, оплати праці, відпусток та інших аспектів трудових відносин, які можуть впливати на витрати підприємства та, відповідно, на його рентабельність.

Продовження таблиці 1.3

1	2
Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [21]	Цей закон встановлює вимоги щодо проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що може допомогти в оцінці фінансової стійкості та рентабельності.
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [22]	Цей закон визначає правила ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, яка є важливою для аналізу рентабельності підприємства.
Закон України «Про захист прав споживачів» [23]	Цей закон встановлює правила та стандарти якості продукції, що може впливати на репутацію підприємства та його рентабельність через задоволення потреб споживачів.
Закон України «Про інвестиційну діяльність» [24]	Цей закон встановлює правила залучення та захисту інвестицій, що може сприяти фінансуванню та розвитку підприємств та, відповідно, підвищенню їх рентабельності.
Закон України «Про стимулювання розвитку виробництва» [25]	Цей закон передбачає різноманітні механізми підтримки виробництва та стимулювання розвитку підприємств, що може позитивно впливати на їхню рентабельність.

Таким чином, представлені закони створюють правову базу для ефективного функціонування підприємств та сприяють створенню сприятливих умов для їхнього розвитку та підвищення рентабельності.

Отже, нормативно-правове регулювання виробничої діяльності підприємств спрямоване на забезпечення ефективного та стійкого функціонування підприємств в умовах ринкової економіки, з урахуванням інтересів споживачів, працівників, природного середовища та суспільства в цілому [28, с.445].

Інформаційне забезпечення є невід'ємною складовою успішного управління виробничою діяльністю підприємств у сучасних умовах. Воно відіграє важливу роль у забезпеченні ефективності та конкурентоспроможності підприємств на ринку. Забезпечення достовірною, своєчасною та аналітичною інформацією є ключовим фактором для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Інформаційне забезпечення рентабельності виробничої діяльності дозволяє підприємствам виявляти та аналізувати фактори, які впливають на їхню прибутковість. Воно надає можливість вчасно виявляти ризики та можливості, що допомагає уникнути фінансових збитків та максимізувати прибутковість.

Інформаційне забезпечення рентабельності допомагає відстежувати динаміку витрат та прибутку, що дозволяє ефективно керувати ресурсами підприємства. Воно сприяє формуванню прозорих та ефективних систем контролю за фінансовими та виробничими процесами. Інформаційне забезпечення рентабельності виробничої діяльності є необхідним для виявлення та аналізу тенденцій ринку, змін у споживчому попиті та конкурентному середовищі. Воно є основою для розробки та впровадження стратегій оптимізації виробничих процесів та управління ризиками. Узагальнюючи, інформаційне забезпечення рентабельності виробничої діяльності підприємств є критично важливим елементом для досягнення фінансової стійкості, конкурентоспроможності та успіху на ринку [36].

Дослідження рентабельності виробництва продукції дозволяє розкрити величезну кількість тенденцій розвитку, воно покликане вказати керівництву компанії шлях ефективного формування виробничого процесу, вказує на помилки в господарській діяльності, а крім того виявляє фактори збільшення доходу, що, в кінцевому рахунку, дозволяє компанії більш успішно здійснювати свою діяльність [41, с.124].

Інформаційна система аналізу рентабельності - це сукупність вхідної інформації, результати її тимчасової роботи, вихідні дані і кінцеві результати аналізу, що надходять в систему управління, тобто являє собою сукупність даних, що характеризують результати діяльності організації. Рационально організований і відповідним чином регульований інформаційний потік служить надійною базою для побудови моделей відповідно до завдань аналізу.

Формування системи інформаційного забезпечення аналізу рентабельності - це процес цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників для прогнозування та прийняття управлінських рішень. Зміст системи інформаційного забезпечення, її широта і глибина визначаються галузевими особливостями діяльності підприємства, їх організаційно-правовою формою та іншими умовами. Результативність аналізу рентабельності продукції підприємства багато в чому залежить від його організації і досконалості

інформаційної бази [47, с.255].

Основним джерелом інформації про фінансовий стан організації, фінансові результати її діяльності та зміни в її фінансовому становищі є бухгалтерська (фінансова) звітність, яка складається на основі даних бухгалтерського обліку. Сучасна бухгалтерська звітність містить інформацію недостатньо істотну для абсолютно всіх груп користувачів. Нормативні документи, що регулюють склад, порядок, форми і терміни формування бухгалтерської звітності, визначають ряд вимог до неї, однак функції і завдань не формулюються. Разом з тим перелік завдань, які має виконувати бухгалтерська звітність, досить стабільний і є невід'ємним елементом фінансово-господарської діяльності. Першочерговим завданням бухгалтерської звітності є формування повної і достовірної інформації про фінансовий стан і фінансові результати діяльності організації, отже, однією з основоположних функцій бухгалтерської звітності є аналітична.

До джерел інформації аналітичної оцінки економічних показників ставляться такі вимоги [52; 56]:

- аналітичність (інформація повинна забезпечувати досягнення цілей аналізу об'єкту дослідження);
- достовірність (правдиве уявлення об'єкту дослідження);
- оперативність (надання інформації в найкоротші терміни);
- єдність (одноразове використання наданої інформації);
- раціональність (оптимізація витрат на збір, обробку та зберігання інформації, що використовується);
- порівнянність (зміст інформації, що використовується має бути витримано в єдиному ключі).

Основними джерелами інформації стосовно аналізу рентабельності продукції підприємства є [59, с.334]:

- статут, який містить основні відомості про господарюючий суб'єкт, напрямки його діяльності;
- облікова політика, яка відображає методи оцінки активів і зобов'язань,

порядок контролю за господарськими операціями;

- бухгалтерська (фінансова) звітність організації.

Дані, що характеризують майнове і фінансове становище організації, а також фінансові результати діяльності господарюючого суб'єкта знаходять своє відображення в бухгалтерській (фінансовій) звітності організації.

Як правило, для аналізу показників рентабельності використовують наступну бухгалтерську (фінансову) звітність [63, с.89]:

- форма №1 «Баланс підприємства» (Звіт про фінансовий стан). Центральне місце в складі фінансової звітності підприємства займає бухгалтерський баланс, показники якого дають можливість проаналізувати та оцінити його фінансовий стан на дату його складання. Форма №1 «Баланс» – звіт про активи та зобов'язання підприємства, вартість яких виражена в грошових одиницях; він показує активи (кошти підприємства) і зобов'язання (джерела їх фінансування); показники є оцінками, а не фактами в строго науковому сенсі;

- форма №2 «Звіт про фінансові результати» (Звіт про сукупний дохід) – одна з форм бухгалтерської звітності, яка показує фінансовий результат діяльності підприємства за певний період (зазвичай, за рік).

Можуть також використовуватися дані аналітичного обліку, які розшифровують і деталізують окремі статті звітності, дані статистичної звітності, фінансового та бізнес-планів [73, с.100].

Таким чином, розглянувши структуру джерел інформації економічного аналізу для внутрішніх цілей управління рентабельністю продукції, необхідно взяти до уваги і зовнішні джерела. В сучасних умовах користувачі аналітичної інформації можуть скористатися мережею Інтернет-ресурсів та засобами комунікації для отримання інформації, що цікавить. На нашу думку, для проведення аналізу рентабельності продукції підприємства на мезорівні і макрорівні з дотриманням принципів достовірності та порівнянності даних необхідно використовувати офіційні статистичні дані.

Висновки до розділу 1

За результатами проведеного дослідження теоретичних основ забезпечення рентабельності виробництва продукції підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що рентабельність виробництва виражається через співвідношення прибутку до поточних витрат або вкладеного капіталу. В широкому розумінні рентабельність вказує на прибутковість виробництва загальної продукції або окремих її видів, прибутковість підприємств та організацій як суб'єктів господарської діяльності, а також дохідність різних секторів економіки. Економічний зміст категорії «рентабельність» зводиться до: відтворення частини прибутку, який одержує підприємство на одиницю грошових витрат, розрахунок показника відбувається шляхом поділу прибутку до певного виду витрат.

2. Встановлено, що рентабельність виробництва продукції - це відносний показник, який відображає ефективність використання ресурсів та здатність підприємства до генерації прибутку від виробництва та продажу продукції. Цей показник визначається як співвідношення прибутку від реалізації продукції до загальних витрат на виробництво цієї продукції, включаючи витрати на сировину, працю, обладнання та інші витрати. Висока рентабельність виробництва свідчить про те, що підприємство успішно використовує свої ресурси та здатне генерувати прибуток, що перевищує витрати на виробництво, що є ключовим показником його фінансової стабільності та успішності.

3. Обґрунтовано, що управління рентабельністю продукції підприємства - це процес прийняття рішень та реалізація стратегій, спрямованих на забезпечення оптимального рівня прибутковості виробничої діяльності. Це включає в себе планування, контроль та аналіз фінансових результатів виробництва, з метою оптимізації витрат, максимізації прибутку та забезпечення стійкого фінансового стану підприємства.

4. Узагальнено, що управління рентабельністю продукції передбачає також

впровадження ефективних методів та інструментів контролю за виробничими процесами, аналізу ринкових умов та конкурентного середовища, а також постійне вдосконалення стратегій виробництва та управління ресурсами з метою досягнення максимальної рентабельності підприємства.

5. Обґрунтовано, що загальна методологія визначення економічної ефективності полягає у відношенні результатів виробництва до витрачених ресурсів або витрат, тобто відношенні одержаного економічного ефекту до затрат на його досягнення. Результати процесу виробництва можуть включати в себе чисту продукцію підприємства, прибуток, а також кінцеві народногосподарські результати роботи підприємства, які, крім обсягу виготовленої продукції, враховують її споживну вартість та значимість для суспільства.

6. Визначено, що нормативно-правове регулювання виробничої діяльності підприємств відіграє критично важливу роль у сучасному економічному середовищі. Враховуючи складність і різноманіття виробничих процесів, правове регулювання стає невід'ємною складовою в управлінні підприємствами. Потреба у нормативно-правовому регулюванні виникає з метою забезпечення стабільності та прозорості у виробничих процесах. Це сприяє уникненню конфліктів між підприємствами, захисту прав споживачів і забезпеченню справедливої конкуренції на ринку.

7. Доведено, що нормативно-правове регулювання виробничої діяльності підприємств спрямоване на забезпечення ефективного та стійкого функціонування підприємств в умовах ринкової економіки, з урахуванням інтересів споживачів, працівників, природного середовища та суспільства в цілому. Формування системи інформаційного забезпечення аналізу рентабельності - це процес цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників для прогнозування та прийняття управлінських рішень.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТОВ «СКЛОРЕСУРС»

2.1. Організаційно-управлінський аналіз підприємства

Виробничо-торговельна компанія ТОВ «Склоресурс» – це відома українська компанія, яка заснована в 2006 році. ТОВ «Склоресурс» - це 17 років досвіду в галузі архітектурного та інтер'єрного скління. На базі сучасних технологій компанія створює якісну продукцію, яка відповідає усім міжнародним стандартам якості. Співпраця зі світовими лідерами виробництва скла та обладнання, досвід та системність дає можливість втілювати найсміливіші дизайнерські та архітектурні рішення [48].

Організаційно-правова характеристика компанії ТОВ «Склоресурс», як суб'єкта виробничо-господарської діяльності наведена у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Організаційно-правова характеристика підприємства ТОВ «Склоресурс»

Ознака	Характеристика
Повне найменування юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ СКЛОРЕСУРС
Скорочена назва	ТОВ «Склоресурс»
Статус юридичної особи	Не перебуває в процесі припинення
Дата реєстрації	18.10.2006 р.
Розмір статутного капіталу	33 336 844,00 грн.
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Форма власності	Недержавна
Код ЄДРПОУ	34629505
Види діяльності	Основний: 23.12 Формування й оброблення листового скла Інші: 22.23 Виробництво будівельних виробів із пластмас 46.69 Оптова торгівля іншими машинами й устаткуванням 46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням
Місцезнаходження юридичної особи	Україна, 35600, Рівненська область, місто Дубно, вулиця Семидубська, будинок 105

Отже, компанія ТОВ «Склоресурс» зареєстрована 18.10.2006 р. за юридичною адресою: Україна, 35600, Рівненська область, місто Дубно, вулиця Семидубська, будинок 105. Керівником організації є Кірічук Олександр Михайлович. Розмір статутного капіталу складає 33 336 844,00 грн. На момент останнього оновлення даних 20.03.2024 стан організації - не перебуває в процесі припинення [48].

Діяльність підприємства ТОВ «Склоресурс» зосереджена на основному напрямку діяльності – переробка скла для фасадів та інтер'єрів. За організаційно правовою формою – це товариство з обмеженою відповідальністю. Повна назва підприємства – Товариство з обмеженою відповідальністю «Склоресурс».

У відповідності своєї діяльності компанія ТОВ «Склоресурс» ставить собі наступні місії [30]:

1. Провідні методики виготовлення скла з метою забезпечення Ваших мрій.
2. Споглядайте із задоволенням на світ!

Для досягнення встановлених місій, представники ТОВ «Склоресурс» дотримуються таких цінностей: інноваційна, прозора та професійна діяльність.

Виробництво підприємства зосереджено в двох містах України: Дубно та Тлумач. Відповідно потужності, якими володіє підприємство сягають близько 12 000 м² [24].

Підприємство володіє наступними об'єктами [30]:

- п'ять об'єктів нерухомості;
- тринадцять земельних ділянок;
- п'ятдесят сім транспортних засобів.

На даний час підприємстві надана одна ліцензія, яка уповноважує його зберігати пальне, яке призначене для використання у власних потребах, а також промислової переробки [32].

Що ж стосується торгової марки, то вона була зареєстрована у 2008 році. Кольори в яких виконана, а відповідно знаходяться під захистом – фіолетовий

та голубий.

Форма власності – приватна. А уповноваженою особою є Кірічук Олександр Михайлович. Більш детальна інформація про власників підприємства ТОВ «Склоресурс» наведена у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Характеристика власників та керівництва підприємства ТОВ «Склоресурс»

Вид діяльності	Відомості
Засновник ТОВ «Склоресурс»	Кірічук Андрій Михайлович (статутний внесок становив 10 667 790 грн – що відповідає частці у розмірі 32%) Кірічук Олександр Михайлович (статутний внесок становив 10 334 422 грн – що відповідає частці у розмірі 31%) Навроцький Бенжамін Веніамін (статутний внесок становив 9 000 948 грн – що відповідає частці у розмірі 27%) Романов Андрю (статутний внесок становив 2 000 316 грн – що відповідає частці у розмірі 9%) Мельничук Олексій Іванович (статутний внесок становив 333 368 грн – що відповідає частці у розмірі 1%)
Кінцевий бенефіціарний власник	Кірічук Андрій Михайлович, Кірічук Олександр Михайлович, Навроцький Бенжамін Веніамін
Керівництво підприємства та працівники	Генеральним директором ТОВ «Склоресурс» є Кірічук О. М. Головним бухгалтером підприємства – Ковальчук Н. В. Середня кількість працюючих – 278 осіб

Організаційна структура підприємства ТОВ «Склоресурс» - це система, яка визначає ієрархічні відносини, функціональні обов'язки та комунікаційні зв'язки між різними підрозділами та посадовими особами в межах підприємства. Вона відображає організаційну архітектуру підприємства, у тому числі розподіл влади, відповідальності та функціональних зон.

Організаційна структура може бути представлена у вигляді органіграми, яка показує різні рівні управління, відносини підпорядкування та функціональні зв'язки між підрозділами. Зазвичай вона включає такі основні елементи, як виконавче керівництво, фінансові, маркетингові, виробничі, технічні та інші відділи в залежності від специфіки підприємства.

Організаційна структура управління підприємства ТОВ «Склоресурс» представлена на рис. 2.1.

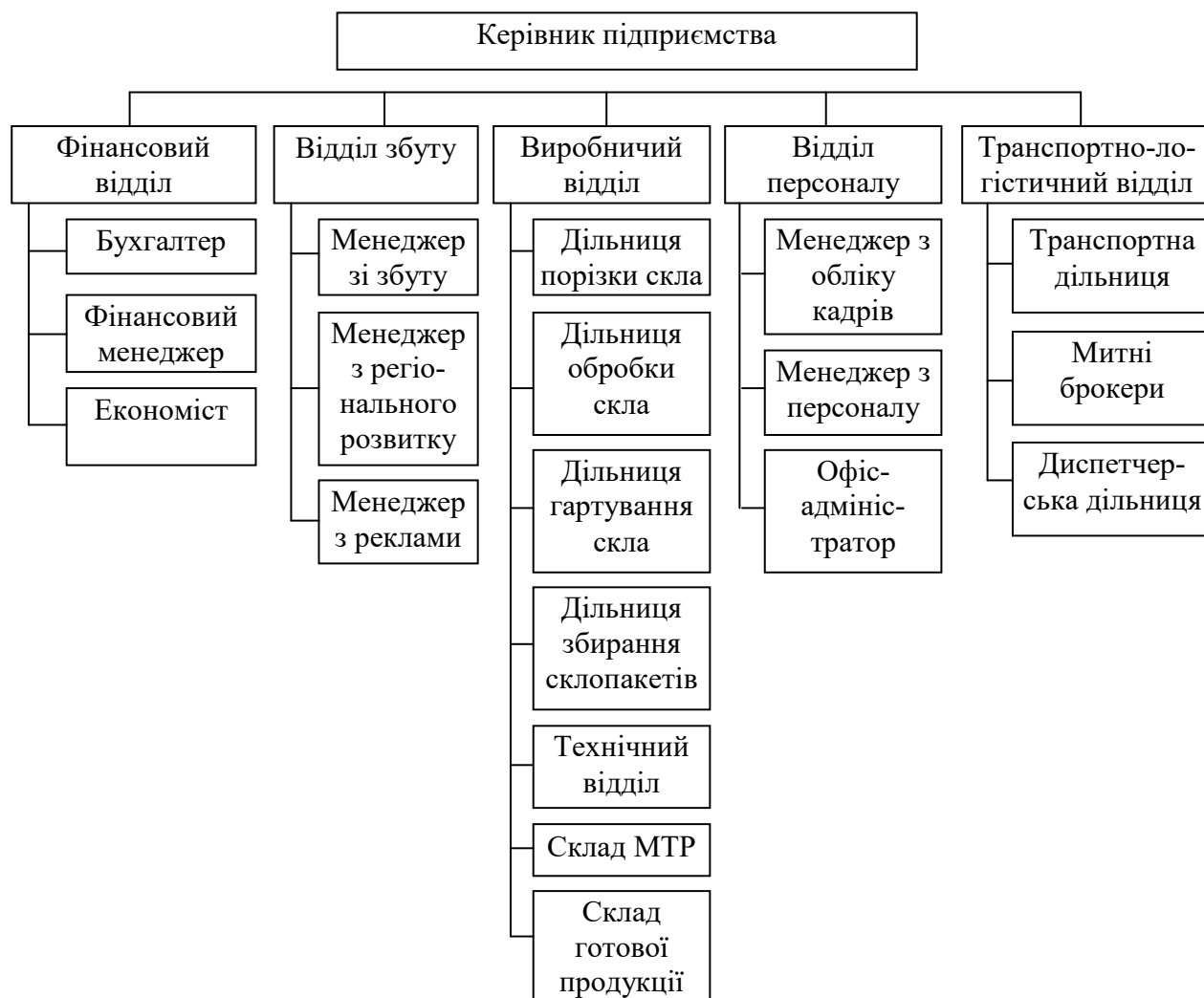

Рис. 2.1. Організаційна структура управління підприємства ТОВ «Склоресурс»

Отже, на підприємстві працює 272 особи. Для працівників обробка скла та створення різноманітних виробів є справжнім ремеслом. Відповідно згідно статті 55 ГКУ підприємство ТОВ «Склоресурс» є середнім за розміром [26].

Для фасадного та інтер'єрного скління виготовляється 40 000 м² продукції на місяць. Каталог найпопулярніших видів продукції підприємства представлений [32]:

1. Фасадне скління. ТОВ «Склоресурс» виготовляє склопакети абсолютно різних геометричних фігур та форм. Загалом, освоєні технології дозволяють виготовляти одно- або двокамерні склопакети, для цього підприємство використовує флоат-скло та енергозберігаюче, тоноване, рефлекторне, гартоване скло, а також триплекс. Компанія пропонує такі види архітектурного

скління фасадів: структурне, напівструктурне, опорно-ригельне та спайдерне. -

2. Зовнішні елементи. Окрім фасадного скління, підприємство надає ряд архітектурних рішень: зимовий сад, скляні козирки, дахові конструкції тощо.

3. Виготовлення безпечного скла. Проекти компанії можуть виготовлятися з наступних видів скла: ударотривке, куленепробивне, Smart Glass, тримплекс.

4. Інтер'єр та меблі. Залучення сучасних технологій дозволяє використовувати скло в багатьох дизайнерських рішеннях, серед яких: цільноскляні конструкції та вітрини, перегородки в інтер'єрі, підлога, сходи, дахи, санвузли, двері, меблі тощо.

Відтак компанія ТОВ «Склоресурс» має значну кількість партнерів, серед яких можна виділити: AGC DISTRIBUTION, GUARDIAN, LiSEC, PILKINGTON, SAINTGOBAIN, FENZI [32].

Виготовлення кінцевої продукції на підприємстві ТОВ «Склоресурс» передбачає залучення значної кількості ліній та обладнання [26]:

- сертифікованої лабораторії;
- лінії, що розрізає скло (їх на підприємстві 3);
- лінії, що дають можливість складати склопакети, вони складаються з спеціальних тримачів та робота вторинної герметизації;
- окрема лінія, яка розрізає триплекс за допомогою спеціального модуля, дана лінія є автоматичною;
- сукупність автоматизованого обладнання, що відповідає за вигинання та згинання скла, а також його гартування;
- обладнання для емалювання та трафаретного друку;
- лінія для ламінування;
- лінія оброблення скла за допомогою струменю повітря та піску;
- відділ, де проводиться допоміжна обробка продукції. За потреби у ньому відбувається свердління, фрезування та фацетування;
- контроль за якістю згідно ISO 9001 + CE (європейська сертифікація).

Відповідно процес виробництва скляних виробів на підприємстві ТОВ «Склоресурс» досить складний та передбачає наступні етапи:

- перевірка сировини та матеріалів в сертифікованій лабораторії, для оцінки якості;

- порізка скла. Цей етап реалізується за допомогою лінії обладнання Lisec;

- порізане за встановленими параметрами скло складають у склопакети.

Окрім цього цей етап передбачає наповнення склопакета газом та його герметизація за допомогою силікону, полісульфіду, поліуретану;

- процес оброблення бортиків виробу, наприклад їх шліфування, полірування тощо. Для цього залучають таке обладнання: Deltaprogetti, Doubl edger, Forel;

- термічна обробка скла, тобто гартування. На підприємстві встановлена піч Nort Glass;

- етап нанесення керамічної фарби на скло або ж емалювання передбачає також висушування продукції. Процес емалювання реалізується за допомогою технологічної лінії INO jambocoater;

- етап ламінування передбачає приклеювання в печі Pujol відповідної плівки до скла. Процес триплексації допомагає зробити скло міцнішим, а у випадку його розбиття уникнути розповсюдження осколків;

- додатковий етап обробки скла, а саме Skill Glass зумовлений необхідністю зміни форми скла (переважно вирізанням різних форм або ж вивірчувати отвори);

- оброблення скла піском та потоком повітря – це ще один додатковий етап, зумовлений необхідністю створення матової поверхні або ж візерунків;

- заключним етапом є перевірка скла на міцність та наявність певних домішок, що псують якість.

Отже, процес виробництва скла на підприємстві ТОВ «Склоресурс» є досить складним та тривалим, окрім цього передбачає залучення провідних технологій та обладнання. Усе це дало ТОВ «Склоресурс» можливість виконувати щороку близько 200 вдалих проєктів, як в Україні, так і за її межами [26].

Серед найбільш успішних кейсів ТОВ «Склоресурс» відомо про наступні:

«Замок Лева», Офіс центр, ТРЦ «Forum» та ЖК «Greenville» у м. Львів; Автосалони «Land Rover» та «Jaguar», «Bentley», бізнес-центр, ТЦ «NOVUS» у м. Київ; ТЦ «Левада» у м. Бориспіль; фасад для «Центру надання адміністративних послуг» у м. Харків; ТЦ «Cascade Plaza» та «Dental Shop», ЖК «Салют» у м. Дніпрі; Національний університет «Острозька академія» у м. Острог; ЖК «Водограй» у м. Чернівці та інші [13].

Рейтингова система «Pinkov» підтверджує високий рівень потужності підприємства, а також його потенціал для досягнення лідерства, який можна оцінити як «провідну позицію на ринку» [48].

Успіх компанії ТОВ «Склоресурс» у відповідній галузі зумовлений кількома ключовими факторами:

1. Модернізований процес виробництва, що передбачає використання високоякісного обладнання і формує технологічну лінію. Серед цього обладнання - Lisec, Bystronic, Forel, Baveloni, NorthGlass, Mistrello, INO, SkillGliss, Pujol, GFP, Bovone та інші.

2. Компетентність у виробництві різних типів скла, таких як структурне і спайдерне. Це дозволяє компанії отримувати сертифікації від відомих світових брендів, таких як Guardian, AGC, SaintGobain, Sika, DowCoring, Tremko.

3. Систематичне залучення європейських фахівців, що дозволяє освоювати передові методи виробництва, обробки, різання, гартування та емалювання скла. Працівники компанії оволоділи найсучаснішими методиками систем скління, що забезпечує високий попит на продукцію.

4. Продукція підприємства відповідає всім світовим стандартам з енергозбереження, сонцезахисту та безпеки.

5. Впроваджена система контролю якості ISO 9001 на підприємстві, а також створена сертифікована лабораторія. Ці заходи забезпечують високу якість продукції та надійний сервіс.

На основі зазначеного матеріалу можна провести SWOT-аналіз для підприємства ТОВ «Склоресурс». Такий аналіз є важливим і допомагає виявити сильні та слабкі сторони компанії з метою підвищення ефективності та

вирішення проблем. Крім того, важливо врахувати можливості для подальшого розвитку підприємства та загрози, що можуть вплинути на його успішність. Загальна стратегія розвитку підприємства повинна базуватися на максимізації сильних сторін, використанні можливостей, мінімізації слабкостей та управлінні загрозами, що можуть виникнути (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Матриця SWOT-аналізу підприємства ТОВ «Склоресурс»

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
1) Сертифікована продукція 2) Конкурентна на ринку ціна та якість товару. 3) Різноманітність асортименту. 4) Забезпеченість якісними фізичними ресурсами (обладнання). 5) Високий попит на продукцію. 6) Пропозиція унікальних рішень, малоосвоєних на українському ринку.	1) Залежність компанії від іноземного виробництва (наприклад, деталей до обладнання) та постачальників сировини 2) Відсутність чітко сформованого маркетингового відділу, недосконалість його роботи. 3) Охоплення рекламою малої кількості населення 4) Значні затрати на собівартість 5) Недостатній імідж компанії
Можливості (O)	Загрози (T)
1) Опанування нових іноземних ринків 2) Збільшення виробництва товарів, що потребує в наш час у ринок України. 3) Покращення продукції за рахунок додаткового навчання персоналу. 4) Просування товару компанії більш сучасними та ефективнішими методами.	1) Нестабільна ситуація в країні. 2) Залежність підприємства від інших суб'єктів. 3) Стрімкий розвиток даної сфери. 4) Поява на ринку прямих та наявність непрямих конкурентів. 5) Зростання вартості сировини. 6) Часті зміни в законодавстві, особливо в умовах військового стану 7) Поширеність товарів-субститутів, через зменшення попиту на скляні вироби

Таким чином, можемо констатувати, що підприємство ТОВ «Склоресурс» виступає в ролі провідного лідера в сфері обробки та виготовлення скляної продукції в Україні. Характеристика його господарської діяльності свідчить про успішність та ефективність його функціонування. Фактори, такі як застосування сучасних технологій у виробництві, залучення висококваліфікованих спеціалістів та сертифікація продукції, лише сприяють його постійному удосконаленню та успішній конкуренції на ринку. Отже, можна зробити висновок, що підприємство відповідно до своєї місії успішно реалізує свої завдання, не порушуючи при цьому найважливіших цінностей.

2.2. Діагностика фінансово-економічного стану підприємства

В сучасному динамічному бізнес-середовищі діагностика фінансово-економічного стану підприємства є ключовим елементом його успішного функціонування та стратегічного розвитку. Вона надає керівництву та зацікавленим сторонам об'єктивну оцінку фінансового здоров'я підприємства і визначає його можливості та обмеження. Діагностика фінансового стану дозволяє виявити потенційні проблеми та ризики, що допомагає уникнути фінансових криз та забезпечити стабільність. Важливою перевагою діагностики є можливість оперативного реагування на зміни в економічному середовищі та внутрішніх факторах підприємства. Цей процес сприяє покращенню прийняття управлінських рішень та плануванню стратегій подальшого розвитку. Завдяки діагностиці фінансового стану підприємство може ефективно використовувати свої ресурси та збільшувати конкурентоспроможність на ринку.

Надійна оцінка фінансового стану дозволяє залучати інвесторів та кредиторів, що сприяє залученню необхідних фінансових ресурсів для розвитку підприємства. Діагностика також допомагає підприємству виконувати вимоги законодавства та міжнародних стандартів у галузі фінансової звітності. В цілому, діагностика фінансово-економічного стану підприємства є необхідною складовою для забезпечення його стійкого розвитку та успішного функціонування.

Метою діагностики фінансово-економічного стану підприємства ТОВ «Склоресурс» є отримання об'єктивної оцінки його фінансового здоров'я та ефективності управління ресурсами.

Завдання діагностики ТОВ «Склоресурс» включає в себе аналіз фінансових звітів, виявлення фінансових ризиків та слабких місць, а також ідентифікацію потенційних можливостей для підвищення ефективності діяльності. Важливою частиною діагностики є також порівняння фінансових показників підприємства з аналогічними показниками галузі та визначення конкурентних переваг чи недоліків. Крім того, діагностика спрямована на розробку рекомендацій щодо

вдосконалення фінансового управління та забезпечення стійкого розвитку підприємства. Узагальнення результатів діагностики дозволяє керівництву ТОВ «Склоресурс» приймати обґрунтовані управлінські рішення та стратегічні кроки для досягнення поставлених цілей.

Динаміка формування основних економічних показників діяльності ТОВ «Склоресурс» представлена у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Основні економічні показники діяльності ТОВ «Склоресурс»

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
Чистий дохід, тис. грн.	266074	352859	634646	368572	138,52
Валовий прибуток, тис. грн.	57806	73580	108973	51167	88,52
Чистий прибуток, тис. грн.	24020	22905	53714	29694	123,62
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	170605,0	268838,5	495847,5	325242,5	190,64
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	100266,0	171524,5	248878,5	148612,5	148,22
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	70339,0	97314,0	246969,0	176630,0	у 2,51 р.б.
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	241	253	278	37	15,35
Фондовіддача, грн.	2,65	2,06	2,55	-0,10	-3,91
Фондоозброєність, тис. грн /ос.	416,04	677,96	895,25	479,20	115,18
Продуктивність праці, тис. грн. /ос.	1104,04	1394,70	2282,90	1178,86	106,78
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,78	3,63	2,57	-1,21	-32,07

За результатами проведеного аналізу встановлено, що чистий дохід підприємства зріс на 138,52% з 2021 року до 2023 року, що свідчить про значний приріст у виручці підприємства протягом цього періоду. Хоча валовий прибуток збільшився на 88,52% з 2021 року до 2023 року, темпи зростання вищі за середньорічний дохід, що може вказувати на погіршення ефективності управління витратами. Чистий прибуток показав найвищий приріст серед усіх показників, склавши 123,62% з 2021 року до 2023 року, що є позитивним сигналом щодо фінансової стабільності та прибутковості підприємства.

Визначено, що середньорічна вартість активів зросла на 190,64% за зазначений період, що може вказувати на значний розвиток підприємства та

його збільшення активів. Середньорічна вартість необоротних та оборотних активів також зростала. Обидва види активів зросли відповідно на 148,22% та 251% з 2021 року до 2023 року, що може свідчити про стратегічне інвестування у розвиток і модернізацію обладнання та інфраструктури.

Збільшення середньооблікової чисельності працівників на 15,35% також може вказувати на зростання виробничого потенціалу та розширення діяльності підприємства. Хоча фондівдача зменшилася на 3,91% за зазначений період, фондоозброєність зросла на 115,18%, що може вказувати на ефективне використання фінансових ресурсів та збільшення їх ефективності. Продуктивність праці зросла на 106,78%, що свідчить про покращення ефективності використання робочої сили та розвиток виробничих процесів.

Зменшення коефіцієнта оборотності оборотних активів на 32,07% може вказувати на затримки у реалізації оборотних активів, що може вимагати уваги щодо оптимізації управління запасами та оборотним капіталом.

У цілому, позитивний тенденційний розвиток показників фінансово-економічного стану свідчить про успішну діяльність ТОВ «Склоресурс» та його здатність до ефективного управління ресурсами. Однак, необхідно враховувати окремі аспекти, такі як зменшення фондівдачі та коефіцієнта оборотності оборотних активів, для подальшого аналізу та вдосконалення стратегій.

В сучасному господарському середовищі діагностика майнового стану підприємства виявляється важливою складовою ефективного управління та стратегічного планування. Аналіз майнового стану дозволяє здійснити об'єктивну оцінку активів та ресурсів підприємства та визначити їх потенціал для подальшого розвитку. Наявність точної та актуальної інформації про майновий стан допомагає керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій, фінансового планування та розподілу ресурсів.

Діагностика майнового стану також дозволяє виявити потенційні проблеми або ризики, пов'язані зі зносом обладнання чи неефективним використанням ресурсів. Важливою перевагою діагностики є можливість вчасної ідентифікації основних активів підприємства та їх реальної вартості для подальшого

планування та прийняття стратегічних рішень. Здійснення регулярної діагностики майнового стану дозволяє підприємствам підтримувати конкурентоспроможність, уникати фінансових ризиків та забезпечувати стабільний розвиток.

Підсумовуючи, діагностика майнового стану є необхідною складовою управління, яка допомагає підприємствам досягати своїх стратегічних цілей та забезпечувати стійкий фінансовий розвиток ТОВ «Склоресурс».

Характеристика майна підприємства ТОВ «Склоресурс» та джерел його формування за балансом представлена у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Характеристика майна підприємства ТОВ «Склоресурс»
та джерел його формування за балансом**

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	п.с.
Активи									
1. Необоротні активи:	124963	64,6	218086	63,3	279671	43,2	154708	123,80	-21,42
в т.ч. основні засоби	112266	58,1	199171	57,8	231789	35,8	119523	106,46	-22,25
2. Оборотні активи	68421	35,4	126207	36,7	367731	56,8	299310	у 4,37 р.б.	21,42
в т.ч. запаси	36124	18,7	71141	20,7	109802	17,0	73678	у 2,03 р.б.	-1,72
дебіторська заборговність	24066	12,4	27945	8,1	185249	28,6	161183	у 6,69 р.б.	16,17
грошові кошти	2179	1,1	8592	2,5	12969	2,0	10790	у 4,95 р.б.	0,88
Пасиви									
1. Власний капітал	84384	43,6	109933	31,9	165558	25,6	81174	96,20	-18,06
в т.ч. зареєстрований капітал	33337	17,2	31426	9,1	33337	5,1	0	0,00	-12,09
нерозподілений прибуток	55602	28,8	78507	22,8	132221	20,4	76619	137,80	-8,33
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	42436	21,9	106492	30,9	83046	12,8	40610	95,70	-9,12
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	66564	34,4	127868	37,1	398798	61,6	332234	у 4,99 р.б.	27,18
Баланс	193384	100,0	344293	100,0	647402	100,0	454018	у 2,34 р.б.	х

Аналіз показав, що загальна сума необоротних активів зросла з 2021 року до 2023 року на 123,80%, що свідчить про значний розвиток підприємства та збільшення його основних ресурсів. Проте відсоткове співвідношення необоротних активів до загальних активів зменшилося на 21,42%, що може вказувати на збільшення оборотних активів та їх вплив на загальну структуру активів. Загальна сума оборотних активів зросла на 356,14% з 2021 року до 2023 року, що свідчить про значний приріст ліквідних активів підприємства. За винятком грошових коштів, всі складові оборотних активів показали значне зростання, що вказує на активну діяльність підприємства та його збільшення оборотних ресурсів ТОВ «Склоресурс».

Визначено, що хоча загальна сума власного капіталу зросла на 96,20% з 2021 року до 2023 року, його відсоткове співвідношення до загальних пасивів зменшилося на 18,06%, що може вказувати на збільшення обсягів позикових коштів або інші зміни у структурі пасивів. Сума довгострокових зобов'язань зменшилася на 95,70% з 2021 року до 2023 року, тоді як поточні зобов'язання зросли на 27,18% за той же період. Це може свідчити про стратегічні зміни у фінансовій політиці підприємства та перевагу короткострокових зобов'язань.

Загальний баланс показав зростання на 454,018 тис. грн. або 2,34 р.б., що свідчить про загальний розвиток підприємства. Однак, зміни у структурі активів та пасивів вказують на необхідність подальшого аналізу для забезпечення фінансової стабільності та раціонального управління ресурсами ТОВ «Склоресурс».

В сучасному глобальному бізнес-середовищі діагностика фінансових результатів підприємства стає невід'ємною складовою ефективного управління та стратегічного планування. Оцінка фінансових результатів надає керівництву об'єктивну інформацію про ефективність фінансової діяльності та досягнення поставлених цілей. Цей процес допомагає виявити позитивні та негативні тенденції в фінансовій діяльності підприємства, що дозволяє належним чином реагувати на зміни та розробляти стратегії подальшого розвитку.

Діагностика фінансових результатів допомагає виявити причини

виникнення проблем та ризиків, що дозволяє уникнути фінансових криз та зберегти стабільність підприємства. Важливою частиною цього процесу є аналіз ефективності використання ресурсів, що дозволяє оптимізувати витрати та максимізувати прибутковість.

Діагностика фінансових результатів також є важливою для внутрішнього та зовнішнього аудиту, а також для відповідності законодавству та міжнародним стандартам. У цілому, діагностика фінансових результатів підприємства ТОВ «Склоресурс» є ключовим інструментом для забезпечення його стійкого розвитку та успішної діяльності в умовах конкурентного середовища.

Механізм формування фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Склоресурс» проаналізовано у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Механізм формування фінансових результатів діяльності
підприємства ТОВ «Склоресурс», тис.грн.

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	266074	352859	634646	368572	138,52
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	208268	279279	525673	317405	152,40
Валовий прибуток	57806	73580	108973	51167	88,52
Інші операційні доходи	5418	5580	13977	8559	157,97
Адміністративні витрати	7682	7320	10084	2402	31,27
Витрати на збут	21121	22683	39740	18619	88,15
Інші операційні витрати	2293	17625	3137	844	36,81
Фінансовий результат від операційної діяльності	32128	31532	69989	37861	117,84
Фінансові витрати	2876	4014	5183	2307	80,22
Фінансовий результат до оподаткування	29293	27933	65506	36213	123,62
Чистий фінансовий результат	24020	22905	53714	29694	123,62

Аналіз засвідчив, що за період з 2021 року до 2023 року чистий дохід зріс на 138,52%, що свідчить про значний приріст виручки від реалізації продукції. Це може бути результатом успішної маркетингової стратегії та розширення асортименту товарів чи послуг. За той же період собівартість продукції зросла

на 152,40%, що вказує на значний ріст витрат на виробництво. Це може бути спричинене збільшенням цін на сировину, транспортні витрати та інші фактори. Незважаючи на зростання чистого доходу, валовий прибуток збільшився лише на 88,52%, що може свідчити про підвищення собівартості та збільшення витрат на збут та адміністрування.

Фінансовий результат від операційної діяльності збільшився на 117,84%, що свідчить про успішну фінансову управлінську діяльність підприємства та підвищення його операційної прибутковості. Чистий фінансовий результат також зрос на 123,62%, що свідчить про ефективне управління фінансовими ресурсами та збільшення прибутковості компанії.

Важливими показниками фінансових результатів є інші операційні доходи та витрати. Ці показники зросли на 157,97% та 36,81% відповідно. Це може бути результатом змін у структурі операційної діяльності або впровадження нових стратегій управління. Зростання фінансових витрат на 80,22% може бути спричинене збільшенням кількості позик або зміною умов кредитування.

У цілому, позитивний тенденційний розвиток фінансових показників свідчить про успішну діяльність підприємства ТОВ «Склоресурс», проте необхідно врахувати фактори, що впливають на зростання витрат та забезпечити їх ефективне управління для подальшого успішного розвитку.

В сучасному бізнес-середовищі діагностика фінансового стану підприємства визнається ключовим елементом успішного управління та стратегічного планування. Динаміка показників оцінки фінансового стану підприємства ТОВ «Склоресурс» представлена у табл. 2.7.

Аналіз показав, що спостерігається зниження значення коефіцієнту загальної ліквідності на 10,29% за період 2021-2023 років. Зменшення цього показника може вказувати на зниження здатності підприємства задовольняти свої поточні зобов'язання з власних оборотних коштів. Показник абсолютної ліквідності залишається стабільним протягом аналізованого періоду, що може свідчити про стабільну здатність підприємства виконувати свої найбільш жорсткі фінансові зобов'язання.

Динаміка показників оцінки фінансового стану
підприємства ТОВ «Склоресурс»

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,03	0,99	0,92	-0,11	-10,29
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,07	0,03	0,00	-0,66
Чистий оборотний капітал, тис.грн.	1857	-1661	-31067	-32924	у 17,72 р.м.
Коефіцієнт автономії	0,44	0,32	0,26	-0,18	-41,39
Коефіцієнт фінансової залежності	2,29	3,13	3,91	1,62	70,63
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,77	0,47	0,34	-0,43	-55,62
Коефіцієнт оборотності активів	1,56	1,31	1,28	-0,28	-17,93
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	4,00	3,63	4,61	0,60	15,07
Рентабельність господарської діяльності, %	12,24	8,54	11,32	-0,92	х
Рентабельність власного капіталу, %	36,15	23,57	39,00	2,85	х
Рентабельність продукції, %	12,23	14,09	10,28	-1,96	х

Величина чистого оборотного капіталу від'ємна, що може вказувати на те, що підприємство має більше короткострокових зобов'язань, ніж майно та кошти для їх виплати.

Зменшення коефіцієнта автономії на 41,39% за період може вказувати на зниження рівня власного капіталу в структурі забезпечення підприємства. Зростання коефіцієнта фінансової залежності на 70,63% вказує на збільшення використання фінансових засобів для забезпечення діяльності підприємства.

Важливими індикаторами ефективності є рентабельність господарської діяльності, рентабельність власного капіталу та рентабельність продукції. Показники можуть вказувати на зміни в прибутковості підприємства та ефективності використання його ресурсів.

У цілому, аналіз представлених показників дозволяє отримати об'єктивну картину фінансового стану підприємства ТОВ «Склоресурс» та ідентифікувати потенційні проблеми, що вимагають уваги керівництва для подальшого успішного розвитку.

2.3. Аналіз сучасного стану формування рентабельності виробництва продукції підприємства

Дослідження засвідчили, що на підприємстві ТОВ «Склоресурс» побудовано високоефективну систему управління виробничим процесом з обробки скла.

Виробничий процес підприємства ТОВ «Склоресурс» у сфері обробки та порізки скла є складним і включає наступні основні етап (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Виробничий процес підприємства ТОВ «Склоресурс»

Етап виробничого процесу	Характеристика процесу
1. Приймання сировини.	Сировину для обробки скла можна отримувати у вигляді скляних листів, плит, брусків або сировини для плавлення.
2. Підготовка сировини.	Якщо сировина поступає у вигляді скляних листів або плит, вона може бути піддана попереднім операціям, таким як очищення від забруднень або зачищення країв.
3. Порізка скла.	Скляні листи або плити можуть бути порізані на необхідні розміри за допомогою автоматизованих або ручних різальних машин. Цей етап вимагає великої уваги до точності, оскільки неправильний розмір може призвести до відходів і збитків.
4. Обробка скла.	Порізані шматки скла можуть бути піддані різним операціям обробки, таким як шліфування країв для зняття гострих кутів або полірування для надання виробам блиску та гладкості.
5. Інші операції обробки	Можуть включати фарбування, гравірування, травлення або нанесення покриттів на поверхню скла для створення різноманітних дизайнів та ефектів.
6. Контроль якості.	На кожному етапі виробництва проводяться перевірки якості, щоб впевнитися, що кожна одиниця продукції відповідає встановленим стандартам і вимогам.
7. Упакування та відвантаження.	Готові вироби можуть бути упаковані відповідно до вимог клієнтів або стандартів безпеки, після чого їх відвозять на склад для подальшої доставки клієнтам або реалізації.

Важливою складовою кожного етапу є дотримання вимог безпеки та технологічних процесів, а також забезпечення ефективного використання ресурсів та мінімізація відходів.

Основою формування ефективного процесу виробництва продукції на підприємстві є якісний стан основних виробничих активів (основних засобів), які приймають участь у виготовленні скляних виробів.

Основні засоби підприємства – це матеріальні ресурси, які воно зберігає більше одного року, необхідні для безпосереднього процесу виробництва. Тому, оцінку економічної діяльності підприємства розпочнемо з аналізу стану та ефективності використання основних засобів [46, с.255].

Динаміка показників оцінки стану та ефективності використання основних засобів підприємства ТОВ «Склоресурс» представлена у табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Динаміка показників оцінки стану та ефективності
використання основних засобів підприємства ТОВ «Склоресурс»

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,331	0,278	0,355	0,024	7,25
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,669	0,722	0,645	-0,024	-3,59
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,004	0,314	0,018	0,014	у 3,50 р.б.
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,354	0,582	0,247	-0,107	-30,23
Питома вага активної частини основних засобів	0,548	0,548	0,676	0,128	23,36

Розглянемо наведені показники за період з 2021 року по 2023 рік та проведемо їх аналіз. У 2021 році коефіцієнт зносу становив 0,331, а в 2023 році він зрос до 0,355. Це означає, що швидкість зносу основних засобів збільшилася на 0,024, що становить зростання на 7,25%. Це може свідчити про погіршення технічного стану основних засобів за цей період. Коефіцієнт придатності зменшився з 0,722 у 2022 році до 0,645 у 2023 році. Це відображає зменшення придатності основних засобів протягом року на 3,59%. Це може свідчити про загальне погіршення стану основних засобів та їхню меншу здатність до ефективного використання. Коефіцієнт вибуття основних засобів показує співвідношення між вибуттям основних засобів та їхньою загальною кількістю. З 2021 по 2023 рік цей показник зрос від 0,004 до 0,018, що є збільшенням у 3,50 рази. Це може бути вказівником на збільшення кількості вибуття основних засобів за рік, що може бути пов'язане з їхнім застарінням або непридатністю до використання.

Зниження коефіцієнта оновлення основних засобів на 30,23% (від 0,582 до 0,247) може вказувати на зменшення обсягів інвестицій в оновлення та модернізацію основних засобів протягом цього періоду. Це може мати негативний вплив на технічний рівень та конкурентоспроможність підприємства у майбутньому. Зростання питомої ваги активної частини основних засобів на 23,36% (від 0,548 до 0,676) вказує на збільшення частки нових або оновлених основних засобів у загальній їхній кількості. Це може бути позитивним сигналом, оскільки свідчить про модернізацію та оновлення основних засобів підприємства.

Отже, загальна картина показників свідчить про певні проблеми утримання та ефективного використання основних засобів ТОВ «Склоресурс», але також про певний прогрес у їхньому оновленні та модернізації.

Для оцінки економічної діяльності підприємства ТОВ «Склоресурс» варто також оцінити рівень його банкрутства. Для цього ми можемо скористатися моделлю Мартиненка В. П. за формулою [31, с.165]:

$$Кй.б = Кп.л + 3,33 \times Ка + 5,71 \times Кр.в.к \quad (2.1)$$

де $Кп.л$ – коефіцієнт поточної ліквідності; $Ка$ – коефіцієнт автономії; $Кр.в.к$ – коефіцієнт рентабельності власного капіталу.

Результати розрахунків представлено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Аналіз коефіцієнта ймовірності банкрутства ТОВ «Склоресурс»

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
Коефіцієнт ймовірності банкрутства за моделлю Мартиненка	4,54	3,40	4,00	-0,54	-11,89

Отже, розрахункові значення коефіцієнту ймовірності банкрутства варіюються від 3,4 в 2022 році до 4,54 в 2021 році. Значення за 2021 та 2023 роки (4,54 та 4 відповідно) потрапляють в інтервал 5,29 – 3,49, що може свідчити про високу ймовірність банкрутства підприємства. Дані за 2022 рік потрапляють в інтервал 3,48 та нижче, що відповідає дуже високій ймовірності банкрутства.

Отже, скоріш за все, така тенденція зумовлена невідповідністю значної кількості показників нормативним значенням, особливо в період поширення пандемії та кризи в 2020 році.

Операційні витрати є ключовим елементом для забезпечення рентабельності виробничої діяльності підприємства ТОВ «Склоресурс», оскільки вони відображають витрати, пов'язані з щоденною діяльністю та виробництвом. Ефективне управління цими витратами стає критично важливим для досягнення прибутковості та конкурентоспроможності. Операційні витрати охоплюють широкий спектр витрат, включаючи витрати на сировину, працю, енергію, обладнання, транспорт та інші. Рациональне планування, контроль та оптимізація цих витрат дозволяють підприємству зберігати свою конкурентоспроможність в умовах ринкової конкуренції та забезпечувати стабільність фінансових показників [7, с.165]. Отже, розуміння та ефективне управління операційними витратами є стратегічною необхідністю для успішної діяльності підприємства ТОВ «Склоресурс».

Динаміка та структура формування операційних витрат підприємства ТОВ «Склоресурс» представлена у табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Динаміка та структура формування операційних витрат
підприємства ТОВ «Склоресурс»

Види витрат	2021		2022		2023		2023 р. до 2021 р.		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	+, –	%	пункт. в стр-рі
Матеріальні витрати	161554	70,46	221775	71,37	406929	72,14	245375	151,88	1,68
Витрати на оплату праці	20396	8,90	23436	7,54	45972	8,15	25576	125,40	-0,75
Відрахування на соціальні заходи	4430	1,93	5135	1,65	9986	1,77	5556	125,42	-0,16
Амортизація	21653	9,44	32619	10,50	53036	9,40	31383	144,94	-0,04
Інші операційні витрати	21263	9,27	27764	8,94	48187	8,54	26924	126,62	-0,73
Разом	229296	100,00	310729	100,00	564110	100,00	334814	146,02	x

Розглянемо наведені дані про види витрат за 2021-2023 роки, а також їхні зміни у відсотковому співвідношенні від 2021 до 2023 року. Матеріальні витрати значно зросли з 161554 тис. грн у 2021 році до 406929 тис. грн у 2023 році, що є збільшенням на 151,88%. Це свідчить про значне збільшення обсягу витрат на матеріали за цей період, що може бути пов'язане з ростом обсягів виробництва або зі збільшенням цін на матеріали. Витрати на оплату праці також значно зросли, але менше, ніж матеріальні витрати, з 20396 тис. грн у 2021 році до 45972 тис. грн у 2023 році, що становить збільшення на 125,40%. Це може вказувати на збільшення заробітної плати або на збільшення чисельності працівників. Відрахування на соціальні заходи також зросли з 4430 тис. грн у 2021 році до 9986 тис. грн у 2023 році, що є збільшенням на 125,42%. Це може бути зумовлене збільшенням обсягів оплати соціальних послуг або збільшенням соціальних страхувань для працівників. Витрати на амортизацію зросли з 21653 тис. грн у 2021 році до 53036 тис. грн у 2023 році, що є збільшенням на 144,94%. Це може вказувати на збільшення капіталовкладень або на збільшення амортизаційних ставок. Інші операційні витрати також зросли з 21263 тис. грн у 2021 році до 48187 тис. грн у 2023 році, що є збільшенням на 126,62%. Це може бути пов'язане зі зростанням витрат на рекламу, маркетинг або інші операційні витрати.

У цілому, загальні операційні витрати підвищилися на 146,02% за рік, що може свідчити про загальний ріст витрат на підприємстві протягом цього періоду.

Як вже було виявлено, рентабельність виробництва продукції – важливий показник для оцінки діяльності підприємства. Для дослідження рентабельності ТОВ «Склоресурс» було обраховано ряд показників, методика обрахунку яких було детально вивчено в першому розділі та систематизовано нижче. Отже, пропонуємо ефективність виробництва та реалізації продукції ТОВ «Склоресурс» оцінювати за трьома підходами.

Динаміка показників ефективності виробництва та реалізації продукції ТОВ «Склоресурс» представлена у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Динаміка показників ефективності виробництва та
реалізації продукції ТОВ «Склоресурс»

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.
	2021	2022	2023	
Показники ефективності за ресурсним підходом				
Рентабельність активів, %	14,08	8,52	10,83	-3,25
Рентабельність власного капіталу, %	44,08	28,75	47,56	3,47
Рентабельність залученого капіталу, %	28,12	16,27	18,29	-9,83
Рентабельність необоротних активів фондорентабельність), %	29,22	16,29	26,32	-2,89
Рентабельність оборотних активів, %	41,65	28,70	26,52	-15,12
Показники ефективності за витратним підходом				
Рентабельність продукції (товарів, робіт, послуг), %	27,76	26,35	20,73	-7,03
Рентабельність операційної діяльності, %	14,01	10,15	12,41	-1,60
Рентабельність діяльності до оподаткування, %	0,12	0,08	0,11	-0,01
Рентабельність господарської діяльності, %	0,12	0,08	0,11	-0,01
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	1,28	1,26	1,21	-0,07
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	0,78	0,79	0,83	0,05
Показники ефективності за доходним підходом				
Валова рентабельність продажу продукції, %	21,73	20,85	17,17	-4,55
Чиста рентабельність продажу продукції, %	9,03	6,49	8,46	-0,56
Рентабельність доходу від операційної діяльності, %	11,83	8,80	10,79	-1,04

Проаналізуємо наведені дані щодо показників ефективності виробництва продукції ТОВ «Склоресурс» за ресурсним підходом. Показник рентабельності активів зменшився з 14,08% у 2021 році до 10,83% у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 3,25%. Це може вказувати на зниження ефективності використання активів підприємства у генерації прибутку. Показник рентабельності власного капіталу зростає з 44,08% у 2021 році до 47,56% у 2023 році, що є позитивною динамікою на 3,47%. Це може свідчити про покращення ефективності використання власних коштів для генерації прибутку. Показник рентабельності залученого капіталу зменшився з 28,12% у 2021 році до 18,29%

у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 9,83%. Це може вказувати на зниження ефективності використання позикових коштів або інших джерел залученого капіталу. Показник рентабельності необоротних активів зменшився з 29,22% у 2021 році до 26,32% у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 2,89%. Це може вказувати на зниження ефективності використання виробничих або інших необоротних активів. Показник рентабельності оборотних активів зменшився з 41,65% у 2021 році до 26,52% у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 15,12%. Це може вказувати на зниження ефективності управління оборотними активами та зменшення їхнього впливу на прибутковість підприємства.

Розглянемо наведені дані щодо показників ефективності ТОВ «Склоресурс» за витратним підходом. Рентабельність продукції зменшилася з 27,76% у 2021 році до 20,73% у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 7,03%. Це може свідчити про зменшення ефективності генерації прибутку від реалізації продукції. Рентабельність операційної діяльності також зменшилася з 14,01% у 2021 році до 12,41% у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 1,60%. Це може вказувати на зменшення ефективності виробничого процесу або збільшення виробничих витрат. Показники рентабельності діяльності до оподаткування та господарська рентабельність зазнали незначних змін з 2021 по 2023 рік. Обидва показники зросли на 0,01%, що може вказувати на стабільність їхнього рівня. Коефіцієнт покриття виробничих витрат зменшився з 1,28 у 2021 році до 1,21 у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 0,07. Це може вказувати на збільшення виробничих витрат, які не були вироблені з прибутку, тобто на погіршення фінансового стану підприємства.

Узагальнимо наведені дані щодо показників ефективності ТОВ «Склоресурс» за доходним підходом. Валова рентабельність продажу продукції зменшилася з 21,73% у 2021 році до 17,17% у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 4,55%. Це може свідчити про зниження ефективності управління виробничими витратами або збільшення витрат на виробництво.

Чиста рентабельність продажу продукції також зменшилася з 9,03% у 2021 році до 8,46% у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 0,56%. Це може вказувати на зниження ефективності управління витратами після врахування операційних витрат. Рентабельність доходу від операційної діяльності зменшилася з 11,83% у 2021 році до 10,79% у 2023 році, що є від'ємною динамікою на 1,04%. Це може вказувати на загальне зниження ефективності управління операційною діяльністю підприємства.

У цілому, аналіз показників рентабельності за ресурсним підходом свідчить про змішану динаміку ефективності використання різних видів капіталу та активів на підприємстві протягом розглянутого періоду. Аналіз показників ефективності за витратним підходом свідчить про змішану динаміку ефективності виробничої діяльності підприємства протягом розглянутого періоду, з виявленою тенденцією до зменшення рентабельності продукції та операційної діяльності. Відповідно, аналіз показників ефективності за доходним підходом свідчить про зменшення рентабельності продажу продукції та доходу від операційної діяльності протягом розглянутого періоду. Це може вказувати на певні проблеми зі збереженням маржі при виробництві та збуті продукції.

Рентабельність власного капіталу часто вважається ключовим показником, оскільки дає можливість оцінити всі сфери діяльності суб'єкта господарювання. Тому, з метою більш глибокого вивчення діяльності підприємства, скористаємося моделлю Дюпона. Вона дає можливість аналізувати фінансовий стан суб'єкта господарювання на основі дослідження коефіцієнтів рентабельності, які є своєрідними індикаторами рівня привабливості потенціалу підприємства. Хоча існують різні моделі DuPont, використаємо саме трифакторну, яка вважається базовою.

Такий підхід дозволяє розглянути складний показник шляхом розкладання його на більш прості взаємопов'язані системи, а тому спростити процес аналізу. Дана модель матиме вигляд [14, с.265]:

$$ROE = ROS \times O\delta A \times \Phi B \quad (2.2)$$

де ROE – рентабельність власного капіталу; ROS – рентабельність продажів; ОБА – оберненість активів; Фв – фінансовий важіль.

Результати розрахунків представлено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Результати розрахунку трифакторної моделі Дюпона
на прикладі ТОВ «Склоресурс»

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р.	
	2021	2022	2023	+, –	%
Фінансовий важіль	2,567	2,767	3,600	1,033	40,24
ROE, %	36	24	39	3	8,33

Фінансовий важіль може бути індикатором ризиків та неясність очікуваного показника рентабельності власного капіталу. Найбільшого значення важіль досягає в 2023 році – 3,6, тобто в даному році найбільший рівень ризику.

Дослідження показника рентабельності власного капіталу ТОВ «Склоресурс» за період 2021-2023 років показав, що від мав спочатку тенденцію до скорочення, а потім до зростання. Найбільшого значення досяг в 2023 році – 39%. Розрахунок показника рентабельності показав, що ріст фінансового важеля був зумовлений більшою мірою стрімким ростом середнього підсумку балансу (активів), в той час як знаменник – середня вартість власного капіталу зростала значно повільніше. Стрімкого збільшення зазнав і показник чистого прибутку, який в 2023 році становив 53714 тис. грн, в той час як в попередньому році його значення було лише 22905 тис. грн.

Ще один показник, який було взято до уваги – чиста виручка до реалізації, але його ріст є значно повільнішим ніж приріст показника чистого прибутку та активів підприємства.

Проведемо факторний аналіз зміни показника рентабельності виробництва продукції підприємства ТОВ «Склоресурс» у 2022-2023 рр. Для цього побудуємо таблицю вихідних умов для факторного аналізу зміни показника рентабельності виробництва продукції підприємства ТОВ «Склоресурс» (табл. 2.14).

Таблиця 2.14

Вихідні умови для факторного аналізу зміни показника рентабельності
виробництва продукції підприємства ТОВ «Склоресурс»

№ з/п	Показники	Розрахунок показника	2022	2023	Зміна за рік (+,-)
1	Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	Ф. 2 р. 2190	31532	69989	38457
2	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, тис. грн.	Ф. 2 р. 2000	352859	634646	281787
3	Середньорічна вартість основних засобів і нематеріальних активів, тис. грн.	Ф. 1 р. 1010	155718,5	215480,0	59761,5
4	Середньорічна вартість матеріальних оборотних коштів, тис. грн.	Ф. 1 р. 1100	53632,5	90471,5	36839,0
5	Середньорічна вартість виробничих фондів, тис. грн.	п. 3 + 4	209351,0	305951,5	96600,5
6	Коефіцієнт фондомісткості продукції, грн.	р. 3/2	0,441	0,340	-0,102
7	Коефіцієнт закріплення оборотних коштів, грн.	р. 4/2	0,152	0,143	-0,009
8	Прибуток на 1 грн. реалізованої продукції, грн.	р. 1/2	0,089	0,110	0,021
9	Рівень рентабельності виробництва	р. 1/5	0,15	0,23	0,08

За даними табл. 2.14 визначимо зростання або зниження рівня рентабельності виробництва:

$$\Delta PB = PB_1 - PB_0 = 0,23 - 0,15 = +0,08 \text{ в.п.}$$

За допомогою методу ланцюгових підстановок розрахуємо вплив основних факторів на зміну рентабельності виробництва. Спочатку розрахуємо умовні рівні рентабельності виробництва.

$$P_{\text{вум1}} = \Pi_{\text{рп1}} / (K\phi_0 + Kз_0) - \text{умовний рівень рентабельності виробництва 1};$$

$$P_{\text{вум2}} = \Pi_{\text{рп1}} / (K\phi_1 + Kз_0) - \text{умовний рівень рентабельності виробництва 2.}$$

$$P_{\text{вум1}} = \text{р. 8 гр. 2} / (\text{ряд. 6 гр. 1} + \text{ряд 7 гр. 1});$$

$$P_{\text{вум1}} = 0,110 / (0,441 + 0,152) \times 100 = 0,18;$$

$$P_{\text{вум2}} = \text{р. 8 гр. 2} / (\text{ряд 6 гр. 2} + \text{ряд 7 гр.1});$$

$$P_{\text{вум2}} = 0,110 / (0,340 + 0,152) \times 100 = 0,22.$$

1. Вплив зміни частки прибутку на 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції:

$$\Delta P_{B(\text{Прп})} = P_{\text{Вум1}} - P_{\text{В0}} = 0,18 - 0,15 = +0,03 \text{ в.п.}$$

2. Вплив зміни фондомісткості або фондovіддачі основних засобів і нематеріальних активів:

$$\Delta P_{B(\text{Кф})} = P_{\text{Вум2}} - P_{\text{Вум1}} = 0,22 - 0,18 = +0,04 \text{ в.п.}$$

3. Вплив зміни коефіцієнта закріплення матеріальних оборотних коштів, тобто зміна обігу матеріальних оборотних коштів:

$$\Delta P_{B(\text{Кз})} = P_{\text{В1}} - P_{\text{Вум2}} = 0,23 - 0,22 = +0,01 \text{ в.п.}$$

Загальний вплив факторів:

$$\Delta P_B = \Delta P_{B(\text{Прп})} + P_{B(\text{Кф})} + \Delta P_{B(\text{Кз})}$$

$$\Delta P_B = 0,03 + 0,04 + 0,01 = + 0,08 \text{ в.п.}$$

У 2023 році рівень рентабельності виробництва ТОВ «Склоресурс» склав 0,23 пункти, порівняно з 2022 роком збільшився на 0,08 в.п. Це сталося за рахунок впливу таких факторів:

- зростання частки прибутку на 1 грн. чистого доходу від реалізації продукції збільшило рівень рентабельності виробництва на 0,03 в.п.;

- скорочення фондомісткості збільшило рівень рентабельності виробництва на 0,04 в.п.;

- скорочення коефіцієнта закріплення матеріальних оборотних коштів також збільшило рівень рентабельності виробництва на 0,01 в.п.

Таким чином, загальне збільшення рівня рентабельності виробництва за факторами склало 0,08 в.п., що відповідає загальній зміні рівня рентабельності виробництва порівняно з даними за минулий рік. Резервами зростання рентабельності виробництва продукції ТОВ «Склоресурс» є зростання обсягів реалізації продукції, підвищення фондovіддачі та оборотності оборотних коштів.

2.4. Напрями підвищення рентабельності виробництва продукції підприємства

Дослідження наголошують на важливості перегляду стратегічних напрямків діяльності для збереження конкурентоспроможності та покращення рентабельності у виробничій сфері, зокрема, на прикладі підприємства ТОВ «Склоресурс», яке опинилося в умовах воєнного стану. На сучасному етапі розвитку, підприємство спеціалізується на переробці скла для виготовлення різноманітних продуктів, причому основні з них відображені на рис. 2.2.

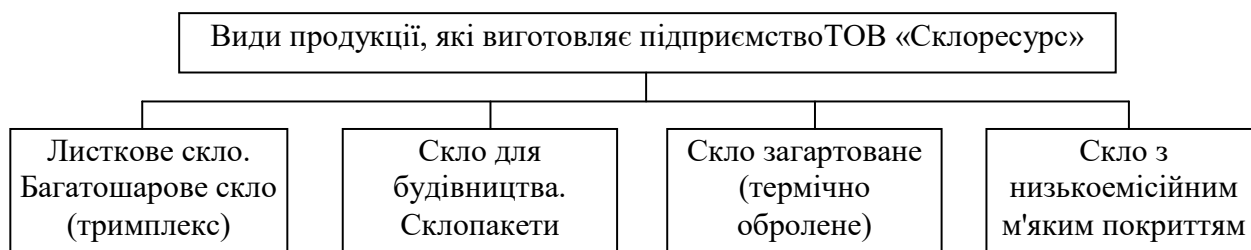

Рис. 2.2. Види продукції, які виготовляє підприємство ТОВ «Склоресурс»

Проведений аналіз виробничої діяльності підприємства ТОВ «Склоресурс» виявив, що використання його виробничих потужностей залишається недостатнім. Особливу увагу приділено розрахунку фондівдачі, що вказує на ефективність використання основних засобів. Згідно з отриманими результатами, у 2023 році він склав лише 0,003, що свідчить про низький рівень використання виробничих ресурсів підприємства. Така ситуація вказує на те, що лише дуже мала частка готової продукції виготовляється на базі виробничих фондів компанії.

При виробництві ТОВ «Склоресурс» відзначається важливість максимального використання всіх ресурсів та можливостей. Таким чином, одним із ключових заходів для підвищення рентабельності виробництва є збільшення обсягів виготовлення вікон з гартованого скла. У контексті нинішніх обставин важливо звернути увагу на те, що популярність основного асортименту послуг компанії, який включає скляні елементи для зовнішніх

архітектурних рішень, інтер'єрів та меблів, зазнає зниження в умовах війни. Таким чином, варіант збільшення виробництва склопакетів, зокрема з гартованого скла, є раціональним шляхом для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Перевагою даного рішення для ТОВ «Склоресурс» є те, що компанія вже має досвід виготовлення даної продукції. Отже, витрати на запровадження цього заходу будуть нижчими, порівняно з випадком впровадження нового виду обробки скла.

Збільшення виробництва даної продукції для ТОВ «Склоресурс» не буде супроводжуватися додатковими витратами на пошук постачальників джамбо-скла, закупівлю обладнання, підготовку персоналу, проходження сертифікації продукції та інші аспекти. На жаль, на сьогоднішній день в Україні повномасштабна війна значно впливає на попит на продукцію різних галузей, зокрема на склообробну промисловість.

Постійні масовані атаки агресора призводять до гібелі цивільних осіб та руйнування інфраструктури. Внаслідок детонації ракет і боєприпасів утворюється ударна хвиля, яка стає причиною руйнування будівель, у тому числі вікон. Приблизно 80% поранень та смертей серед мирного населення спричиняються скляними уламками. У цьому контексті встановлення вікон з гартованого скла виявляється найбільш виправданим варіантом захисту. Важливо пам'ятати, що хоча склопакети даного типу мають свої переваги, вони не є абсолютно надійним захистом, і в разі вибухів варто дотримуватись правила двох стін та уникати перебування біля вікон та інших скляних елементів.

Дослідження показують, що гартоване скло має ряд переваг аніж звичайне [37]:

- має вищу міцність (міцність на вигин 120 МПа, в той час коли звичайне скло має близько 15 МПа);
- внаслідок ударної хвилі на відстані близько 60 м. з ймовірністю 90% залишається неушкодженим;

- у випадку руйнування, йому притаманна властивість розбиватися на дуже дрібні шматки, що зменшує ризики летального випадку (звичайне скло розколюється на великі шматки, що підвищує ризики серйозних або смертельних травмувань);

- гартоване скло характеризується високою енергозберігаючою властивістю.

Характеристика гартованого скла, що пропонується до виготовлення ТОВ «Склоресурс» представлена в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Характеристика гартованого скла, що пропонується
до виготовлення ТОВ «Склоресурс»

Показник	Загальні відомості
Щільність	2,5 кг/ дм ³
Питома теплопровідність	0,93 Вт/ м ² К
Термічний опір	0,00534 м ² К/ Вт
Коефіцієнт пружності при вигині	66 000-73 500 Мпа
Міцність на розтягування при вигині	200 Мпа
Товщина виробу	6 мм
Маса на 1 мм товщини	2,5 кг/ м ³
Розмір одного виробу	2440x5000 мм
Матеріали	Імпортне листкове скло, що відповідає ДСТУ Б В.2.7 - 110 :2001

Аналіз сучасних потреб у виробництві вікон ускладнений через постійне зростання попиту на них внаслідок обстрілів. За словами керівника Асоціації учасників ринку вікон та фасадів Олексія Бубнова, попри стрімке збільшення попиту на пластикові вікна, їх виробництво в Україні в результаті повномасштабної війни зменшилося принаймні втричі.

Ця тенденція має свої причини, серед яких дефіцит сировини та розміщення заводів на окупованих територіях. Наприклад, принаймні 10% від загального обсягу виробництва вікон до війни виготовлялися на заводах, які зараз повністю зруйновані. У таких умовах перш за все важливо визначити процент, на який можливе збільшення обсягу виробництва продукції.

Після ретельного аналізу потужностей виробництва було встановлено, що

можливо збільшити виробництво гартованого скла на 10% за рахунок використання власних автоматизованих ліній. Відповідно до даних про господарську діяльність, щомісяця підприємство виготовляє 40 000 м² продукції, з яких на гартоване скло припадає 12 000 м². Таким чином, збільшення виробництва гартованого скла на місяць складе:

$$12\,000 \times 10\% = 1\,200 \text{ м}^2.$$

Отже, ТОВ «Склоресурс» буде виробляти 13 200 м² гартованого скла на місяць або 158 400 м² продукції за плановий рік. Це становитиме 33% від загального обсягу виробленої продукції.

Очевидно, що зі зростанням виробництва збільшаться і витрати на виробництво цієї продукції. Тому розрахуємо зміну витрат. Внаслідок збільшення обсягу виробництва підприємство зазнає збільшення витрат на матеріали і сировину, електроенергію та виробничу воду, заробітну плату та відрахування на соціальні заходи, обслуговування обладнання та загальновиробничі витрати.

Перш за все розглянемо обладнання, яке підприємство буде залучати для обробки матеріалів з метою виготовлення гартованого:

1. Лінія Lisec, яка дозволяє розрізати скло джамбо формату (3200 x 6000 мм). Особливістю лінії є не тільки порізка скла великих розмірів, а й зняття м'якого покриття (потужність лінії 40 кВт/год)

2. Автоматизована лінія Bystronic для складання склопакетів (максимально допустимий розмір 2700 x 5000мм). Потужність – 4,4 кВт/год, на даному етапі майбутній виріб проходить газо-наповнення та герметизацію полісульфідом.

3. Обробка країв вже складених склопакетів здійснюється на обладнанні Doubl edger. Хоча потужність даного устаткування лише 42 кВт/год, воно виконує значний спектр функцій пов'язаних з обробкою бокових частин склопакету, а саме: спочатку притуплення, потім полірування та згладжування країв.

4. Гартування скла здійснюється на автоматизованій лінії North Glass (розмір скла до 2440x5000 мм), потужність 80 кВт/год. Дана лінія є

автоматизованою та передбачає гартування скла за допомогою верхньої та нижньої конвекції, а тому є адаптованою під різні види скла (наприклад, прозоре або емальоване скло).

Варто зауважити, що підприємство працює в 1 зміну, тривалість якої становить 8 годин. Якщо ми припустимо, що плановий рік – 2024, то в ньому робочих днів 260. Вартість 1-го кВт електроенергії становить 5,05 грн./кВт. год. (за даними Рівненської обласної енергопостачальної компанії). У відповідності до цього визначимо потреби електроенергії підприємства на рік (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Потреби в електроенергії при виробництві
нової продукції ТОВ «Склоресурс»

Обладнання	Потужність (кВт/год)	К-сть устаткування	Коеф. попиту	Загальна потужність (кВт/год)	Річний фонд робочого часу підприємства, год	Потреби в електроенергії кВт/рік
Лінія Lisec	40	2	0,8	64	2080	133120
Лінія Bystronic	4,4	2	0,9	7,92	2080	16473,6
Обладнання Doubl Edger	42	3	0,9	113,4	2080	235872
Лінії North Glass	80	1	0,9	720	2080	149760
Всього	-	8	-	-	8320	535225,6

Вже було розглянуто, що на виготовлення гартованого скла припадає 33% від всієї частки виробництва, відповідно витрати електроенергії внаслідок роботи обладнання становитимуть стільки ж відсотків за винятком потреб електроенергії лінії North Glass (на ній виготовляється виключно гартоване скло, тобто частка становитиме 100%). Відповідно витрати на електроенергію за рік становитимуть:

$$((385465,6 \times 33\%) + 1497660) \times 5,05 = 1398666,42 \text{ грн.}$$

Ціна за 1 м³ виробничої води становить 13,42 грн. При цьому потреби даного підприємства у воді саме на виготовлення гартованого скла становлять 15 м³ на день. Тобто витрати на рік складуть:

$$15 \times 13,42 \times 260 = 52\,338 \text{ грн.}$$

Витрати на оплату праці працівників підприємства (залучених до

виготовлення гартованого скла) становлять 10 939 200 грн, а відрахування на соціальні заходи 2 406 624 грн. Оскільки підприємство оснащено переважно автоматизованими лініями, а зростання виробництва лише на 10%, то доцільним буде найняти ще одного працівника в цех, заробітна плата якого на місяць складатиме 12 000 грн. Відповідно фонд оплати праці підприємства зросте на 12 000 грн, а відрахування на соціальні заходи на:

$$\text{ССВ} = 12000 \times 22\% = 2\,640 \text{ грн. / міс.}$$

Отже, витрати внаслідок збільшення виготовлення гартованого скла на підприємстві ТОВ «Склоресурс» розраховано в табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Характеристика гартованого скла, що пропонується
до виготовлення ТОВ «Склоресурс»

Показник	Загальні витрати, тис. грн	Витрати на 1 м2 скла, грн
Сировина та матеріали	134286,57	847,77
Електроенергія	1398,67	8,83
Виробнича вода	52,338	0,33
Витрати на оплату праці	10951,2	69,14
Відрахування на соціальні заходи	2409,26	15,21
Витрати на експлуатацію обладнання (амортизація та ремонт)	17501,88	110,49
Загальновиробничі витрати	51869,73	327,46
Адміністративні витрати	3327,72	21,01
Витрати на збут	13114,2	82,79
Інші операційні витрати	1035,21	6,54
Всього витрат	235946,78	1489,56

Адміністративні, на збут та інші операційні витрати взято з врахуванням частки виготовлення досліджуваної продукції, і становитимуть вони 3327,72 тис грн, 13114,2 тис. грн та 1035,21 тис. грн відповідно.

Отже, витрати підприємства ТОВ «Склоресурс» на виготовлення 158 400 м2 гартованого скла в плановому році становитимуть 235 946,78 тис.грн., а собівартість одного 1м2 гартованого скла складатиме 1489,56 грн.

Наступним кроком доцільно буде обрахувати відпускну ціну 1 м2 продукції. Відпускну ціну продукції можна знайти як добуток собівартості на

рентабельність виробництва підприємства, яку приймемо на рівні 16%.
Результати обрахунків наведено в табл. 2.18.

Таблиця 2.18

Розрахунок відпускної ціни гартованого скла

Показник	Дані для загальної кількості продукції, тис.грн.	Дані для 1 м2 гартованого скла, грн
Виробнича собівартість продукції	218469,65	1379,23
Собівартість реалізації продукції	235946,78	1489,56
Оптова ціна (без ПДВ)	273698,26	1727,89
ПДВ (20%)	54739,65	345,58
Відпускна ціна	328437,92	2073,47

Отже, ціна за 1 м2 гартованого скла становить 2 073,47 грн, дана вартість є трохи вищою аніж середня по ринку. Однак, на наш погляд цілком виправдана, оскільки ТОВ «Склоресурс» використовує найкращі імпортні матеріали, на підприємстві оновлене обладнання, а виготовлена продукція є дійсно якісною та сертифікованою згідно європейських стандартів. Окрім цього, розглянута характеристика гартованого скла, показала, що скло, яке буде виготовлятися, має підвищену товщину (6 мм), що призводить до більших витрат на собівартість, а відповідно і міцність продукції, що знову ж таки призводить до зростання відпускної ціни.

Однак для кращого розуміння ефекту від збільшення виробництва гартованого скла розрахуємо дохід, а також прибуток від даного заходу (табл. 2.19).

Таблиця 2.19

Розрахунок планових фінансових результатів від впровадження виробництва нової продукції ТОВ «Склоресурс» у 2024 р.

Показник	Дані для загальної кількості продукції, тис.грн.	Дані для 1м2 гартованого скла, грн.
Обсяги реалізації продукції	328437,92	2073,47
Чистий дохід від реалізації продукції	273698,26	1727,89
Виробнича собівартість	218469,65	1379,23
Прибуток	55228,61	348,67

Отже, внаслідок збільшення виробництва гартованого скла підприємство ТОВ «Склоресурс» зможе отримати чистий дохід у розмірі 273698,26 тис.грн, у розрахунку на 1 м² це становитиме 1727,89 грн. Розрахунок різниці між чистим доходом та виробничою собівартістю показав позитивний фінансовий результат. Тобто, прибуток підприємства внаслідок запропонованого заходу становитиме 55228,61 тис.грн, що свідчить про доцільність збільшення виробництва гартованого скла.

Планові значення показників ефективності виробництва нової продукції ТОВ «Склоресурс» у 2024 р. представлено у табл. 2.20.

Таблиця 2.20

Планові значення показників ефективності виробництва
нової продукції ТОВ «Склоресурс» у 2024 р.

Показник	Значення
Рентабельність продукції, %	23,41
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	1,16
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	0,86
Валова рентабельність продажу продукції, %	16,81
Чиста рентабельність продажу продукції, %	20,18

Отже, за результатами проведених розрахунків встановлено, що налагодження виробництва нової продукції (гартованого скла) на підприємстві ТОВ «Склоресурс» буде ефективним, адже рентабельність продукції прогнозується на рівні 23,41 %. Коефіцієнт покриття виробничих витрат більше за 1, а саме на рівні 1,16 пунктів, що засвідчує окупність чистим доходом витрат на виробництво та реалізацію продукції. Показники рентабельності продажу продукції засвідчують значну комерційну ефективність цього проекту.

Таким чином, запропонований захід позитивно вплине на діяльність підприємства ТОВ «Склоресурс», оскільки відбувається зростання валового прибутку та, відповідно, рентабельності виробництва продукції.

Висновки до розділу 2

За результатами проведеної аналітичної оцінки стану та напрямів підвищення рентабельності виробництва продукції підприємства можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що виробничо-торговельна компанія ТОВ «Склоресурс» – це відома українська компанія, яка заснована в 2006 році. ТОВ «Склоресурс» – це 17 років досвіду в галузі архітектурного та інтер'єрного скління. На базі сучасних технологій компанія створює якісну продукцію, яка відповідає усім міжнародним стандартам якості. Співпраця зі світовими лідерами виробництва скла та обладнання, досвід та системність дає можливість втілювати найсміливіші дизайнерські та архітектурні рішення.

2. За результатами проведеного аналізу встановлено, що чистий дохід підприємства зріс на 138,52% з 2021 року до 2023 року, що свідчить про значний приріст у виручці підприємства протягом цього періоду. Хоча валовий прибуток збільшився на 88,52% з 2021 року до 2023 року, темпи зростання вищі за середньорічний дохід, що може вказувати на погіршення ефективності управління витратами. Чистий прибуток показав найвищий приріст серед усіх показників, склавши 123,62% з 2021 року до 2023 року, що є позитивним сигналом щодо фінансової стабільності та прибутковості підприємства.

3. Обґрунтовано, що на підприємстві ТОВ «Склоресурс» побудовано високоефективну систему управління виробничим процесом з обробки скла. Важливою складовою кожного етапу є дотримання вимог безпеки та технологічних процесів, а також забезпечення ефективного використання ресурсів та мінімізація відходів.

4. Узагальнено, що розрахункові значення коефіцієнту ймовірності банкрутства варіюються від 3,4 в 2022 році до 4,54 в 2021 році. Значення за 2021 та 2023 роки (4,54 та 4 відповідно) потрапляють в інтервал 5,29 – 3,49, що може свідчити про високу ймовірність банкрутства підприємства. Дані за 2022 рік потрапляють в інтервал 3,48 та нижче, що відповідає дуже високій

ймовірності банкрутства. Отже, скоріш за все, така тенденція зумовлена невідповідністю значної кількості показників нормативним значенням, особливо в період поширення пандемії та кризи в 2020 році.

5. Аналіз показників рентабельності за ресурсним підходом засвідчив про змішану динаміку ефективності використання різних видів капіталу та активів на підприємстві протягом розглянутого періоду. Аналіз показників ефективності за витратним підходом свідчить про змішану динаміку ефективності виробничої діяльності підприємства протягом розглянутого періоду, з виявленою тенденцією до зменшення рентабельності продукції та операційної діяльності. Відповідно, аналіз показників ефективності за доходним підходом свідчить про зменшення рентабельності продажу продукції та доходу від операційної діяльності протягом розглянутого періоду.

6. Обґрунтовано, що при виробництві ТОВ «Склоресурс» відзначається важливість максимального використання всіх ресурсів та можливостей. Таким чином, одним із ключових заходів для підвищення рентабельності виробництва є збільшення обсягів виготовлення вікон з гартованого скла. Таким чином, варіант збільшення виробництва склопакетів, зокрема з гартованого скла, є раціональним шляхом для підвищення ефективності діяльності підприємства.

7. Доведено, що налагодження виробництва нової продукції (гартованого скла) на підприємстві ТОВ «Склоресурс» буде ефективним, адже рентабельність продукції прогнозується на рівні 23,41 %. Коефіцієнт покриття виробничих витрат більше за 1, а саме на рівні 1,16 пунктів, що засвідчує окупність чистим доходом витрат на виробництво та реалізацію продукції. Показники рентабельності продажу продукції засвідчують значну комерційну ефективність цього проекту. Запропонований захід позитивно вплине на діяльність підприємства ТОВ «Склоресурс», оскільки відбувається зростання валового прибутку та, відповідно, рентабельності виробництва продукції.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження рентабельності виробництва продукції та шляхів її підвищення можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що рентабельність виробництва продукції - це відносний показник, який відображає ефективність використання ресурсів та здатність підприємства до генерації прибутку від виробництва та продажу продукції. Цей показник визначається як співвідношення прибутку від реалізації продукції до загальних витрат на виробництво цієї продукції, включаючи витрати на сировину, працю, обладнання та інші витрати. Висока рентабельність виробництва свідчить про те, що підприємство успішно використовує свої ресурси та здатне генерувати прибуток, що перевищує витрати на виробництво, що є ключовим показником його фінансової стабільності та успішності.

2. Обґрунтовано, що управління рентабельністю продукції підприємства - це процес прийняття рішень та реалізація стратегій, спрямованих на забезпечення оптимального рівня прибутковості виробничої діяльності. Це включає в себе планування, контроль та аналіз фінансових результатів виробництва, з метою оптимізації витрат, максимізації прибутку та забезпечення стійкого фінансового стану підприємства.

3. Узагальнено, що управління рентабельністю продукції передбачає також впровадження ефективних методів та інструментів контролю за виробничими процесами, аналізу ринкових умов та конкурентного середовища, а також постійне вдосконалення стратегій виробництва та управління ресурсами з метою досягнення максимальної рентабельності підприємства.

4. Обґрунтовано, що загальна методологія визначення економічної ефективності полягає у відношенні результатів виробництва до витрачених ресурсів або витрат, тобто відношенні одержаного економічного ефекту до затрат на його досягнення. Результати процесу виробництва можуть включати в себе чисту продукцію підприємства, прибуток, а також кінцеві народногосподарські результати роботи підприємства, які, крім обсягу

виготовленої продукції, враховують її споживну вартість та значимість для суспільства.

5. Встановлено, що виробничо-торговельна компанія ТОВ «Склоресурс» – це відома українська компанія, яка заснована в 2006 році. ТОВ «Склоресурс» – це 17 років досвіду в галузі архітектурного та інтер'єрного скління. На базі сучасних технологій компанія створює якісну продукцію, яка відповідає усім міжнародним стандартам якості. Співпраця зі світовими лідерами виробництва скла та обладнання, досвід та системність дає можливість втілювати найсміливіші дизайнерські та архітектурні рішення.

6. За результатами проведеного аналізу встановлено, що чистий дохід підприємства зріс на 138,52% з 2021 року до 2023 року, що свідчить про значний приріст у виручці підприємства протягом цього періоду. Хоча валовий прибуток збільшився на 88,52% з 2021 року до 2023 року, темпи зростання вищі за середньорічний дохід, що може вказувати на погіршення ефективності управління витратами. Чистий прибуток показав найвищий приріст серед усіх показників, склавши 123,62% з 2021 року до 2023 року, що є позитивним сигналом щодо фінансової стабільності та прибутковості підприємства.

7. Обґрунтовано, що на підприємстві ТОВ «Склоресурс» побудовано високоефективну систему управління виробничим процесом з обробки скла. Важливою складовою кожного етапу є дотримання вимог безпеки та технологічних процесів, а також забезпечення ефективного використання ресурсів та мінімізація відходів.

8. Узагальнено, що розрахункові значення коефіцієнту ймовірності банкрутства варіюються від 3,4 в 2022 році до 4,54 в 2021 році. Значення за 2021 та 2023 роки (4,54 та 4 відповідно) потрапляють в інтервал 5,29 – 3,49, що може свідчити про високу ймовірність банкрутства підприємства. Дані за 2022 рік потрапляють в інтервал 3,48 та нижче, що відповідає дуже високій ймовірності банкрутства. Отже, скоріш за все, така тенденція зумовлена невідповідністю значної кількості показників нормативним значенням, особливо в період поширення пандемії та кризи в 2020 році.

9. Аналіз показників рентабельності за ресурсним підходом засвідчив про змішану динаміку ефективності використання різних видів капіталу та активів на підприємстві протягом розглянутого періоду. Аналіз показників ефективності за витратним підходом свідчить про змішану динаміку ефективності виробничої діяльності підприємства протягом розглянутого періоду, з виявленою тенденцією до зменшення рентабельності продукції та операційної діяльності. Відповідно, аналіз показників ефективності за доходним підходом свідчить про зменшення рентабельності продажу продукції та доходу від операційної діяльності протягом розглянутого періоду.

10. Обґрунтовано, що при виробництві ТОВ «Склоресурс» відзначається важливість максимального використання всіх ресурсів та можливостей. Таким чином, одним із ключових заходів для підвищення рентабельності виробництва є збільшення обсягів виготовлення вікон з гартованого скла. Таким чином, варіант збільшення виробництва склопакетів, зокрема з гартованого скла, є раціональним шляхом для підвищення ефективності діяльності підприємства.

11. Доведено, що налагодження виробництва нової продукції (гартованого скла) на підприємстві ТОВ «Склоресурс» буде ефективним, адже рентабельність продукції прогнозується на рівні 23,41 %. Коефіцієнт покриття виробничих витрат більше за 1, а саме на рівні 1,16 пунктів, що засвідчує окупність чистим доходом витрат на виробництво та реалізацію продукції. Показники рентабельності продажу продукції засвідчують значну комерційну ефективність цього проекту. Запропонований захід позитивно вплине на діяльність підприємства ТОВ «Склоресурс», оскільки відбувається зростання валового прибутку та, відповідно, рентабельності виробництва продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова А. С., Антонюк В. І. Методичні підходи до проведення факторного аналізу рентабельності підприємства. Молодий вчений. 2017. № 11 (51). С. 1086–1091.
2. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства. URL: https://pns.hneu.edu.ua/pluginfile.php/261676/mod_resource/content/0/tema_11/Tema_11.pdf
3. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Підручник. Київ, 2016. 719 с.
4. Бержанір І. А. Рентабельність як основний показник оцінки діяльності підприємства. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2023. № 1(2). С. 58-62.
5. Бернар І., Коллі Ж.-К. Тлумачний економічний та фінансовий словник. Французька, російська, англійська, німецька, іспанська термінологія: У 2-х тт. Міжнародні відносини. 2007. 784 с.
6. Боднарчук А. В. Удосконалення комплексного економічного аналізу власного капіталу. Бізнес Інформ. 2013. № 3. С. 282–285.
7. Бойчик І. М. Економіка підприємства: Навч. посібник. К.: Атіка, 2014. 378 с.
8. Болюх М. А. Економічний аналіз: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2013. 556 с.
9. Бондар Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ : А.С.К., 2014. 376 с.
10. В Україні попри ріст попиту на пластикові вікна їх виробництво знизилося втричі. URL: <https://uprom.info/news/v-ukrayini-popry-rist-popytu-naplastykovyi-vikna-yih-vyrobnytstvo-znyzylosya-vtrychi/>
11. Василик О. Б. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу ПАТ «Укрнафта» в докризовий і кризовий періоди. Вісник ЖДТУ. 2012. № 4 (62). С. 45–48.
12. Верхоглядова Н. І. Зміст та значення прибутку як головної рушійної сили ринкової економіки. Економічний простір. 2020. № 21. С. 312-320.

13. Виробництво ТОВ «Склоресурс». URL: <https://skloresurs.com/uk/production> (дата звернення 21.02.2023).
14. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : навч. посіб. 2-ге вид. К. : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
15. Горбонос Ф. В. Економіка підприємств: підручник / Ф. В. Горбонос, Г.В. Черевко, Н. Ф. Павленчик. К. : Знання, 2014. 463 с.
16. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
17. Дегтярьова І.Б. Економічна діагностика: навч. посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 112 с.
18. Деєва Н. М. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Н. М. Деєва, О. І. Дедіков. К.: Центр учбової літератури, 2017. 328 с.
19. Довідник з якості продукції ТОВ «Склоресурс» URL: <https://drive.google.com/file/d/1vVekRWUyhJkb9wlAj7WfZMAGZTeE5Dg/view>
20. Економічний аналіз и діагностика стану сучасного підприємства : навч. посіб. / Т. Д. Костенко, Є. О. Підгора, В.С. Рижиков, В. А. Панков, А. А. Герасимов, В. В. Ровенська. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 400 с.
21. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-8#Text>
22. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16 липня 1999 року № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
23. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12 травня 1991 року № 1023-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>
24. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
25. Закон України «Про стимулювання розвитку виробництва» від 7 лютого 2002 року № 3023-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3023-3#Text>

26. Звіт незалежного аудитора щодо річної фінансової звітності Товариства з обмеженою відповідальністю «Склоресурс». URL: https://skloresurs.com/ckeditor_assets/attachments/7/111.pdf

27. Зянько В.В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум. Вінницький національний технічний ун-т. Вінниця : ВНТУ, 2018. 83 с.

28. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 728 с.

29. Іванілов О. С., Перетятко А. Ю., Божидай І. І. Факторний аналіз рентабельності Укрзалізниці за методом фірми «Дюпон». Вісник економіки транспорту і промисловості. 2022. № 38. С. 186–189.

30. Історія ТОВ «Склоресурс». URL: <https://skloresurs.com/uk/about>

31. Кармазін В. А., Савицька О. М. Економічний аналіз: Практикум: навч. посіб. К.: Знання, 2007. 255 с.

32. Каталог послуг ТОВ «Склоресурс». URL: <https://skloresurs.com/uk/catalog>

33. Кобилецький В. П. Рентабельність. Сутність та показники. URL: finalon.com/metodyka-rozrakhunku/229-rentabelnist

34. Кодекс законів про працю України в редакції від 24.12.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>

35. Компанія «DuPont». URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/DuPont> (дата звернення 20.01.2023).

36. Кошельок Г. В., Малишко В. С. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства. Економіка та суспільство. 2016. № 7. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/16>

37. Кошельок Г.В., Міндова О.І., Чернишова Л.В. Факторний аналіз рентабельності виробництва торговельних підприємств. Економіка та суспільство. 2023. Випуск 47. С. 55-61.

38. Курочкіна О. К. Рентабельність підприємства як основний показник ефективності його діяльності. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.43.html>

39. Курочкіна О. К. Рентабельність підприємства, як основний показник ефективності його діяльності. Економічні науки. 2020. №16. С. 56-63.

40. Літвінова В. О. Економічна ефективність: сутність та форми: В. О. Літвінова: Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2014. № 2. С. 43-45.

41. Мелень О. В. Актуальні питання рентабельності підприємства та шляхи її збільшення. Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва. 2015. № 25. С. 123-126.

42. Мних Є.В. Економічний аналіз : підручник. К. : Центр навч. літератури, 2017. 412 с.

43. Мошкун Г. І., Кривда В. О. Вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на зростання рентабельності підприємства. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: збірник тез доповідей. III Міжнародної науковопрактичної конференції. Київ. 2022. С. 189-190.

44. Мошкун Г. І., Кривда О. В. Аналіз ризиків та дослідження шляхів їх подолання на підприємствах склообробної промисловості. Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність: збірник наукових праць XIX Міжнародної науково-практичної конференції. Київ. 2023. С. 9-10.

45. Мошкун Г. І., Кривда О. В. Рентабельність як показник стійкості підприємства. Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки: матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції. Київ. 2022. С. 118-125.

46. Новіченко Л. С. Аналіз показників рентабельності підприємства: теоретичні та прикладні аспекти. Економічні науки. № 5. 2021. С. 254-259.

47. Орлова М. М. Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення. Економічні науки. 2015. С. 254-255.

48. Офіційний сайт компанії ТОВ «Склоресурс». URL: <https://skloresurs.com/>

49. Петрик В. Значення, задачі й інформаційне забезпечення аналізу

рентабельності продукції. URL: <file:///C:/Users/HP/Downloads/4800-17782-1-PB.pdf>

50. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-6#Text>

51. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: Підручник. Київ, 1999. 170 с.

52. Поправко О. А. Шляхи підвищення рентабельності підприємства. Дніпро, 2021. 99 с.

53. Проекти ТОВ «Склоресурс». URL: <https://skloresurs.com/uk/gallery>

54. Прохорова В.В., Давидова О.Ю. Організація виробництва: Навч. посібник. К.: Харків, 2018. 258 с.

55. Резерви зростання прибутку за рахунок збільшення обсягу реалізації продукції. URL: <https://studfile.net/preview/7361993/page:6/>

56. Рентабельність – що це таке, види і формули, як розрахувати і підвищити рентабельні. 2020. URL: <http://opal.net.ua/2020/11/30/rentabelnost-czto-etotakoe-vidy-i-formuly-kak-rassczitat-i-povysit/>

57. Рентабельність виробництва і методика визначення її показників. URL: <https://buklib.net/books/29473/>

58. Рзаєв Г. І., Драгочинська Д. О. Показники рентабельності як аналітичні ознаки прояву ризику за умов невизначеності. Вісник Хмельницького національного університету. 2017. № 5. С. 73–77.

59. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 688 с.

60. Семенова О. М., Середа І. В. Резерви підвищення рентабельності підприємства на основі факторного моделювання. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2024. № 1 (63). С. 162–167.

61. Сорочак О. З., Басистюк К. М. Сильні та слабкі сторони моделей оцінки рентабельності підприємства URL: <https://www.investopedia.com/terms/d/dupontanalysis.asp>

62. Фактори, що формують прибуток URL:

https://pidru4niki.com/1957041155413/finansii/faktori_formuyut_pributok

63. Цимбалюк Л.Г. Чинники, резерви та шляхи підвищення ефективності підприємства. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу № 3(15). 2019. С. 88-95.

64. Черниш С. С. Організаційно-методичні аспекти аналізу рентабельності URL:http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12012/1/inek_2013_6_74.pdf

65. Черниш С.С. Організаційно-методичні аспекти аналізу рентабельності. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. 2014. № 7–9. С. 51–57.

66. Швиданенко Г. О. Економіка підприємства: підручник. Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". 2009. 598 с.

67. Шевченко Л. С. Економіка підприємства: Навч. посібник. Харків, 2017. 208 с.

68. Школьник І. О. Фінансовий аналіз : навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

69. Шляга О. В. Прибуток та рентабельність, як показники ефективності виробництва. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2023. № 8. С. 75-81.

70. Що таке рентабельність: види, формули розрахунку і способи поліпшення цього показника для різних видів бізнесу + приклади. URL: <https://itstatti.in.ua/18-biznes/552-rentabelnist.html>

71. Як порахувати рентабельність продажів. URL: <https://tranzzo.ua/blog/kakposchitat-rentabelnost-prodazh>

72. Яремчук С. М. Джерела підвищення рентабельності підприємств АПК, як напрямок оптимізації функціонування його підрозділів. Тернопіль, 2017. 111 с.

73. Яцух О. А., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. 2018. 165 с.

